

Η
ΕΝΙΑΙΑ ΑΡΧΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ
1ο ΚΛΙΜΑΚΙΟ

Συνήλθε στην έδρα της στις 25 Μαΐου 2022 με την εξής σύνθεση:
Αθηνά Μπουζιούρη, Πρόεδρος και Εισηγήτρια, Ειρήνη Αφοκάρδου και
Σταυρούλα Κουρή, Μέλη.

Για να εξετάσει την από 18/4/2022 με Γενικό Αριθμό Κατάθεσης (ΓΑΚ)
ΕΑΔΗΣΥ 586/19-4-2022 προδικαστική προσφυγή του οικονομικού φορέα με
την επωνυμία «...» και τον διακριτικό τίτλο «...» (η προσφεύγουσα) που
εδρεύει στ... .., οδός ..., και εκπροσωπείται νόμιμα.

Κατά του ... (η αναθέτουσα αρχή), όπως εκπροσωπείται νόμιμα, ως και

Κατά του οικονομικού φορέα με την επωνυμία «...» και τον διακριτικό
τίτλο «...» (η πρώτη παρεμβαίνουσα) που εδρεύει στ... .., οδός ..., και
εκπροσωπείται νόμιμα, και

Με την προδικαστική προσφυγή η προσφεύγουσα ζητά την ακύρωση
της υπ' αριθ. 190/2022 απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του, με την
οποία ανακηρύχθηκε προσωρινή ανάδοχος της σύμβασης κατασκευής του
έργου «Οικοδομικές και ηλεκτρομηχανολογικές εργασίες ανακαίνισης –
αναβάθμισης για το ιδιόκτητο κτίριο του επί της ... στ.. ... για τη στέγαση
της Γενικής Διεύθυνσης Πληροφορικής του» η παρεμβαίνουσα.

Η συζήτηση άρχισε αφού το Κλιμάκιο άκουσε την Εισηγήτρια Αθηνά
Μπουζιούρη.

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα
Σκέφτηκε κατά τον Νόμο

1. Επειδή, για την άσκηση της προδικαστικής προσφυγής
καταβλήθηκε, εισπράχθηκε και δεσμεύτηκε το νόμιμο, κατ' άρθρα 363 Ν.
4412/2016 και 5 ΠΔ 39/2017, παράβολο ποσού 5.800,00 ευρώ, όπως αυτό

Αριθμός απόφασης: 880/2022

υπολογίζεται βάσει της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης ποσού 1.160.000,00 ευρώ άνευ ΦΠΑ (κωδικός ηλεκτρονικού παραβόλου: Κωδικός Πληρωμής: ...).

2. Επειδή, με την Διακήρυξη υπ' αριθ. πρωτ. ... της αναθέτουσας αρχής προκηρύχθηκε ανοικτός ηλεκτρονικός δημόσιος διαγωνισμός για την ανάδειξη αναδόχου της σύμβασης κατασκευής του έργου «Οικοδομικές και ηλεκτρομηχανολογικές εργασίες ανακαίνισης – αναβάθμισης για το ιδιόκτητο κτίριο του επί της ... στ... .. για τη στέγαση της Γενικής Διεύθυνσης Πληροφορικής του» εκτιμώμενης αξίας 1.160.000,00 ευρώ άνευ ΦΠΑ. Ο διαγωνισμός διενεργείται με κριτήριο ανάθεσης αυτό της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς βάσει τιμής. Ως καταληκτική ημερομηνία υποβολής προσφορών ορίστηκε η 26^η/1/2022. Στον διαγωνισμό συμμετείχαν δώδεκα (12) οικονομικοί φορείς, μεταξύ των οποίων η προσφεύγουσα και η παρεμβαίνουσα, οι οποίοι κατετάγησαν κατά σειρά μειοδοσίας ως εξής: 1 ... (η παρεμβαίνουσα) με μέση έκπτωση 50,27%, 2. ... (η προσφεύγουσα) με μέση έκπτωση 42,68%, 3. με μέση έκπτωση 40,18%, 4. ... με μέση έκπτωση 25,71% και 5. ... με μέση έκπτωση 24,39%. Με την υπ' αριθ. πρωτ. 61468/10-2-2022 πρόσκληση που κοινοποιήθηκε διά της «Επικοινωνίας» του διαγωνισμού στις 10/2/2022, η αναθέτουσα αρχή κάλεσε, σύμφωνα με το άρθρο 4.1.η' της Διακήρυξης, την παρεμβαίνουσα, της οποίας η οικονομική προσφορά παρουσίαζε απόκλιση άνω των δέκα ποσοστιαίων μονάδων από τον μέσο όρο των παραδεκτών προσφορών, να εξηγήσει την προσφερόμενη τιμή εντός αποκλειστικής προθεσμίας είκοσι (20) ημερών από την κοινοποίηση της πρόσκλησης. Η παρεμβαίνουσα υπέβαλε εμπροθέσμως στις 28/2/2022 διά της «Επικοινωνίας» του διαγωνισμού εξηγήσεις επί της οικονομικής προσφοράς της. Η Επιτροπή Διαγωνισμού συνέταξε το 1^ο Πρακτικό της, με το οποίο εισηγήθηκε την αποδοχή όλων των προσφορών, μεταξύ των οποίων και αυτή της παρεμβαίνουσας, με την αιτιολογία, όσον αφορά τις παρασχεθείσες επί της προσφερθείσας τιμής εξηγήσεις, ότι η παρεμβαίνουσα *«Παραθέτει σε αντιπαραβολή με τον προϋπολογισμό της υπηρεσίας, αναλυτικά και για κάθε εργασία, τον πίνακα ανάλυσης κόστους. Ο πίνακας αυτός της ανάλυσης κόστους περιλαμβάνει την δαπάνη της προσφοράς του 1ου μειοδότη για κάθε εργασία, με ταυτόχρονη αναφορά επίσης για κάθε εργασία της δαπάνης κόστους Η δαπάνη κόστους προκύπτει από τις προσφορές ιδιωτών κατασκευαστών και εταιριών τόσο για την*

Αριθμός απόφασης: 880/2022

προμήθεια υλικών όσο και για την εκτέλεση των εργασιών, που έχει συγκεντρώσει ο 1ος μειοδότης για το σύνολο των εργασιών εκτέλεσης του έργου. Για περαιτέρω τεκμηρίωση της κοστολόγησης, ο 1ος μειοδότης προσκομίζει προσφορές που έχει λάβει από εταιρίες και ιδιώτες. Συγκεκριμένα, από ... Έτσι, ο 1^{ος} μειοδότης αναφέρει ως συνολικό κόστος του έργου που θα εκτελέσει, συμπεριλαμβανομένου του Γ.Ε. & Ο.Ε., το ποσό των 486.280,58 ευρώ, όπως αναφέρεται στον παρακάτω πίνακα ... Σύμφωνα λοιπόν με όλα τα ανωτέρω, η Επιτροπή Διαγωνισμού αποδέχεται την αιτιολόγηση της προσφοράς της εταιρείας ...». Με την προσβαλλόμενη απόφαση επικυρώθηκε στο σύνολό του το Πρακτικό 1^ο της Επιτροπής Διαγωνισμού, έγιναν δεκτές οι προσφορές όλων των διαγωνιζόμενων και ανεδείχθη προσωρινή ανάδοχος η πρώτη παρεμβαίνουσα.

3. Επειδή, η Διακήρυξη αναρτήθηκε στις 31/12/2021 στο ΚΗΜΔΗΣ (ΑΔΑΜ: ...), καθώς επίσης και στη διαδικτυακή πύλη του ΕΣΗΔΗΣ, όπου ο διαγωνισμός έλαβε συστημικό Α/Α ...

4. Επειδή, ο διαγωνισμός, ενόψει του αντικειμένου της σύμβασης (δημόσιο έργο), της συνολικής εκτιμώμενης αξίας της, χωρίς ΦΠΑ, του χρόνου έναρξης της διαδικασίας ανάθεσης, καθώς επίσης και της νομικής φύσης της αναθέτουσας αρχής υπάγεται στις διατάξεις του Ν. 4412/2016 και δη του Βιβλίου Ι αυτού. Συνακόλουθα, η κρινόμενη διαφορά διέπεται από τις διατάξεις του Βιβλίου ΙV του Ν. 4412/2016, η δε ΕΑΔΗΣΥ ενώπιον της οποίας ασκείται η προσφυγή είναι αρμόδια για την εξέτασή της.

5. Επειδή, η προδικαστική προσφυγή ασκήθηκε νόμιμα δια του συστήματος «Επικοινωνία» του διαγωνισμού, ηλεκτρονικά υπογεγραμμένη και με τη χρήση του τυποποιημένου εντύπου που παρατίθεται στο Παράρτημα Ι του ΠΔ 39/2017, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 8 αυτού και την παρ. 2 του άρθρου 362 του Ν. 4412/2016, στις 18/4/2022 και κοινοποιήθηκε αυθημερόν δια μηνύματος ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στην ΕΑΔΗΣΥ. Είναι δε και εμπρόθεσμη δοθέντος ότι η προσβαλλόμενη κοινοποιήθηκε στους οικονομικούς φορείς στις 8/4/2022.

6. Επειδή, η προσφεύγουσα ασκεί την προδικαστική προσφυγή με πρόδηλο έννομο συμφέρον, επιδιώκοντας την ανάληψη της σύμβασης με τον αποκλεισμό της παρεμβαίνουσας.

Αριθμός απόφασης: 880/2022

7. Επειδή, η αναθέτουσα αρχή κοινοποίησε την προδικαστική προσφυγή στον θιγόμενο οικονομικό φορέα στις 18/4/2022 και υπέβαλε απόψεις της επ' αυτής στις 26/4/2022, νομίμως και εμπροθέσμως

8. Επειδή, η παρεμβαίνουσα άσκησε εμπροθέσμως παρέμβαση στις 28/4/2022 διά της Επικοινωνίας του ΕΣΗΔΗΣ υπέρ του κύρους της προσβαλλόμενης και με έννομο συμφέρον, καθόσον με την προδικαστική προσφυγή προβάλλονται λόγοι απόρριψης της προσφοράς της.

9. Επειδή, η προσφεύγουσα υπέβαλε νομίμως και εμπροθέσμως συμπληρωματικό υπόμνημα επί της κρινόμενης προδικαστικής προσφυγής διά της «Επικοινωνίας» του διαγωνισμού στις 3/5/2022.

10. Επειδή, με την υπ' αριθ. 860/2022 Πράξη Προέδρου 1ου Κλιμακίου ορίσθηκε Εισηγήτρια και ημερομηνία εξέτασης της κρινόμενης προδικαστικής προσφυγής.

11. Επειδή, με τη διάταξη του άρθρου 3 παρ. 1 Ν. 4912/2022 (ΦΕΚ Α' 59/17.03.2022), με έναρξη ισχύος κατ' άρθρο 30 του ίδιου Νόμου από τη δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, η «Αρχή Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών (ΑΕΠΠ)» του Ν. 4412/2016 (Α' 147) μετονομάστηκε σε «Ενιαία Αρχή Δημόσιων Συμβάσεων (ΕΑΔΗΣΥ)», ενώ με τη διάταξη του άρθρου 17 παρ. 2 Ν. 4912/2022 ορίστηκε ότι *«μέχρι την έκδοση της πράξης διορισμού Προέδρου και τουλάχιστον έξι (6) Συμβούλων της Ενιαίας Αρχής Δημόσιων Συμβάσεων του άρθρου 347 του ν. 4412/ 2016 και τη συγκρότηση Κλιμακίων σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 353 και την περ. ε' της παρ. 1 του άρθρου 356 του ν. 4412/2016, οι εκκρεμείς ενώπιον της Αρχής διαδικασίες εξέτασης προδικαστικών προσφυγών συνεχίζονται και ολοκληρώνονται από τα Κλιμάκια με τη σύνθεση που έχουν κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος»*. Κατόπιν των ανωτέρω, η υπό εξέταση προδικαστική προσφυγή νομίμως εισάγεται ενώπιον του παρόντος Κλιμακίου της ΕΑΔΗΣΥ, σύμφωνα με τις ανωτέρω διατάξεις και τις διατάξεις των άρθρων 365 Ν. 4412/2016, 13 ΠΔ 39/2017 όπως ισχύουν.

12. Επειδή, με την προδικαστική προσφυγή η προσφεύγουσα βάλλει κατά της αποδοχής της προσφοράς της παρεμβαίνουσας ισχυριζόμενη ότι η προσφορά της έπρεπε να έχει απορριφθεί, διότι οι εξηγήσεις που υπέβαλε αυτή κατόπιν της πρόσκλησης της αναθέτουσας αρχή δεν ήταν επαρκείς. Ειδικότερα, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι **α)** η προσφεύγουσα δεν εξήγησε

Αριθμός απόφασης: 880/2022

επαρκώς την προσφερόμενη τιμή ως προς το άμεσο κόστος του έργου και, συγκεκριμένα, ως προς επτά οικοδομικές εργασίες, τα υλικά για τις ηλεκτρομηχανολογικές εργασίες και τρεις επιμέρους ηλεκτρομηχανολογικές εργασίες και **β)** ότι η προσφεύγουσα δεν συμπεριέλαβε στο έμμεσο κόστος του έργου όλες τις απαραίτητες δαπάνες.

13. Επειδή, το άρθρο 88 Ν. 4412/2016 περί ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 32 Ν. 4782/2021 (ΦΕΚ Α' 36/09.03.2021) και ισχύει στην προκείμενη διαγωνιστική διαδικασία που εκκίνησε μετά την 1/6/2021, οπότε οι ανωτέρω διατάξεις τέθηκαν σε ισχύ, ορίζει τα εξής: «1. Όταν οι προσφορές φαίνονται ασυνήθιστα χαμηλές σε σχέση με τα έργα, τα αγαθά ή τις υπηρεσίες, οι αναθέτουσες αρχές απαιτούν από τους οικονομικούς φορείς να εξηγήσουν την τιμή ή το κόστος που προτείνουν στην προσφορά τους, εντός αποκλειστικής προθεσμίας είκοσι (20) ημερών από την κοινοποίηση της πρόσκλησης της αναθέτουσας αρχής. Αν οικονομικός φορέας δεν ανταποκριθεί στη σχετική πρόσκληση της αναθέτουσας αρχής εντός της άνω προθεσμίας και δεν υποβάλλει εξηγήσεις, η προσφορά του απορρίπτεται ως μη κανονική και καταπίπτει υπέρ της αναθέτουσας αρχής η εγγυητική επιστολή συμμετοχής. 2. Οι εξηγήσεις της παρ. 1 μπορεί να αφορούν ιδίως: α) τα οικονομικά χαρακτηριστικά της μεθόδου κατασκευής, της διαδικασίας παρασκευής ή των παρεχόμενων υπηρεσιών, β) τις επιλεγείσες τεχνικές λύσεις ή τις εξαιρετικά ευνοϊκές συνθήκες που διαθέτει ο προσφέρων για την παροχή των προϊόντων ή την παροχή των υπηρεσιών ή την εκτέλεση του έργου, γ) την πρωτοτυπία του έργου, των αγαθών ή των υπηρεσιών που προτείνονται από τον προσφέροντα, δ) τη συμμόρφωση προς τις υποχρεώσεις της παρ. 2 του άρθρου 18, περί αρχών που εφαρμόζονται στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 89, ε) τη συμμόρφωση προς τις υποχρεώσεις του άρθρου 131, περί υπεργολαβίας, στ) το ενδεχόμενο χορήγησης κρατικής ενίσχυσης στον προσφέροντα, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 89, περί δικαιολογητικών σχετικά με τις ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές. 3. Η αναθέτουσα αρχή αξιολογεί τις παρεχόμενες πληροφορίες, σε συνεννόηση με τον προσφέροντα. Μπορεί να απορρίψει την προσφορά μόνο εάν τα παρεχόμενα στοιχεία δεν εξηγούν κατά τρόπο ικανοποιητικό το χαμηλό επίπεδο της τιμής ή του κόστους που προτείνεται,

Αριθμός απόφασης: 880/2022

λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων που αναφέρονται στην παρ. 2. Οι αναθέτουσες αρχές απορρίπτουν την προσφορά, εάν διαπιστώσουν ότι η προσφορά είναι ασυνήθιστα χαμηλή, διότι δεν συμμορφώνεται με τις ισχύουσες υποχρεώσεις της παρ. 2 του άρθρου 18. [...] 5α. Στις δημόσιες συμβάσεις έργων, μελετών, παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, ως ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές, σε κάθε περίπτωση, τεκμαίρονται προσφορές που υποβάλλονται σε διαγωνισμό και εμφανίζουν απόκλιση μεγαλύτερη των δέκα (10) ποσοστιαίων μονάδων από τον μέσο όρο του συνόλου των εκπτώσεων των παραδεκτών προσφορών που υποβλήθηκαν. Η αναθέτουσα αρχή δύναται να κρίνει ότι συνιστούν ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές και προσφορές με μικρότερη ή καθόλου απόκλιση από το ως άνω όριο. Οι παρεχόμενες εξηγήσεις του οικονομικού φορέα, ιδίως ως προς τον προσδιορισμό οικονομικών μεγεθών, με τις οποίες ο προσφέρων διαμόρφωσε την προσφορά του, αποτελούν δεσμευτικές συμφωνίες και τμήμα της σύμβασης ανάθεσης που δεν μπορούν να μεταβληθούν καθ' όλη τη διάρκεια εκτέλεσης της σύμβασης. 6. Με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων για δημόσιες συμβάσεις προμήθειας αγαθών και παροχής γενικών υπηρεσιών, του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών για δημόσιες συμβάσεις έργων, μελετών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών και του Υπουργού Υγείας για δημόσιες συμβάσεις προμήθειας ιατροτεχνολογικών αγαθών και παροχής συναφών υπηρεσιών, μπορεί να ορίζονται η μέθοδος και τα κριτήρια, δυνάμει των οποίων μία προσφορά κρίνεται ως ασυνήθιστα χαμηλή, καθώς και ο τρόπος σύνδεσης των κριτηρίων αξιολόγησης των ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών με μηχανισμούς καταγραφής τιμών, όπως τα παρατηρητήρια τιμών. Με την ανωτέρω προβλεπόμενη απόφαση δύναται να ορίζονται οι προϋποθέσεις βάσει των οποίων η αναθέτουσα αρχή μπορεί να παρεκκλίνει από την εφαρμογή κάποιων εκ των αναφερόμενων σε αυτήν κριτηρίων».

14. Επειδή, η Διακήρυξη, η οποία συνιστά το κανονιστικό πλαίσιο του διαγωνισμού δεσμεύοντας αμφίδρομα την αναθέτουσα αρχή και τους διαγωνιζόμενους (ΕΑ ΣΤΕ 352/2016, 53/2011, ΣΤΕ 3669/2015, 5022/2012), ορίζει, σχετικά με τα τιθέμενα εν προκειμένω ζητήματα, τα εξής: «Άρθρο 4: Διαδικασία ηλεκτρονικής αποσφράγισης και αξιολόγησης των προσφορών/ Κατακύρωση/ Σύναψη σύμβασης/ Προδικαστικές προσφυγές/ Προσωρινή

Αριθμός απόφασης: 880/2022

δικαστική προστασία 4.1 Ηλεκτρονική Αποσφράγιση/ Αξιολόγηση/ Έγκριση πρακτικού ...δ) Ακολούθως, η Επιτροπή Διαγωνισμού προβαίνει, κατά σειρά μειοδοσίας, σε έλεγχο της ολόγραφης και αριθμητικής αναγραφής των επιμέρους ποσοστών έκπτωσης και της ομαλής μεταξύ τους σχέσης, βάσει της παραγωγής σχετικού ψηφιακού αρχείου, μέσα από το υποσύστημα. Για την εφαρμογή του ελέγχου ομαλότητας, χρησιμοποιείται από την Επιτροπή Διαγωνισμού η μέση έκπτωση προσφοράς (Εμ), σύμφωνα με τα οριζόμενα στα άρθρα 95 και 98 του Ν. 4412/2016 ... η) Η περιγραφόμενη διαδικασία καταχωρείται στο πρακτικό της Επιτροπής Διαγωνισμού ή σε παράρτημά του, που υπογράφεται από τον Πρόεδρο και τα μέλη της. Ως ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές, τεκμαίρονται οικονομικές προσφορές που εμφανίζουν απόκλιση μεγαλύτερη των δέκα (10) ποσοστιαίων μονάδων από τον μέσο όρο του συνόλου των εκπτώσεων των παραδεκτών προσφορών που υποβλήθηκαν. Η αναθέτουσα αρχή δύναται να κρίνει ότι συνιστούν ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές και προσφορές με μικρότερη ή καθόλου απόκλιση από το ως άνω όριο. Στις παραπάνω περιπτώσεις, η αναθέτουσα αρχή απαιτεί από τους οικονομικούς φορείς να εξηγήσουν την τιμή ή το κόστος που προτείνουν στην προσφορά τους, εντός αποκλειστικής προθεσμίας είκοσι (20) ημερών από την κοινοποίηση της σχετικής πρόσκλησης, η οποία αποστέλλεται μέσω της λειτουργίας 'Επικοινωνία' του υποσυστήματος. Αν οικονομικός φορέας δεν ανταποκριθεί στη σχετική πρόσκληση της αναθέτουσας αρχής εντός της άνω προθεσμίας και δεν υποβάλλει εξηγήσεις, η προσφορά του απορρίπτεται ως μη κανονική και καταπίπτει υπέρ της αναθέτουσας αρχής η εγγυητική επιστολή συμμετοχής. Αν οι εξηγήσεις δεν γίνουν αποδεκτές, η προσφορά απορρίπτεται, ωστόσο δεν καταπίπτει η εγγυητική επιστολή συμμετοχής. Οι παρεχόμενες εξηγήσεις του οικονομικού φορέα, οι οποίες υποβάλλονται, ομοίως, μέσω της λειτουργίας 'Επικοινωνία', ιδίως ως προς τον προσδιορισμό οικονομικών μεγεθών, με τις οποίες ο προσφέρων διαμόρφωσε την προσφορά του, αποτελούν δεσμευτικές συμφωνίες και τμήμα της σύμβασης ανάθεσης που δεν μπορούν να μεταβληθούν καθ' όλη τη διάρκεια εκτέλεσης της σύμβασης. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται τα αναλυτικά αναφερόμενα στα άρθρα 88 και 89 του Ν. 4412/2016 Η Επιτροπή Διαγωνισμού ολοκληρώνει τη σύνταξη του σχετικού πρακτικού με το αποτέλεσμα της διαδικασίας, με το οποίο εισηγείται την ανάθεση της σύμβασης στον μειοδότη (ή τη ματαίωση της

Αριθμός απόφασης: 880/2022

διαδικασίας), και υποβάλλει στην αναθέτουσα αρχή το σχετικό ηλεκτρονικό αρχείο, ως “εσωτερικό”, προς έγκριση, μεταβιβάζοντας παράλληλα ξανά την αρμοδιότητα διαχείρισης του ηλεκτρονικού διαγωνισμού στον αρμόδιο πιστοποιημένο χρήστη της αναθέτουσας αρχής. Η αποδοχή ή απόρριψη των εξηγήσεων των οικονομικών φορέων, κατόπιν γνώμης της Επιτροπής Διαγωνισμού, η οποία περιλαμβάνεται στο ως άνω πρακτικό, ενσωματώνεται στην απόφαση της επόμενης περίπτωσης (θ). Για την εξέταση των εξηγήσεων δύναται να συγκροτούνται και έκτακτες επιτροπές ή ομάδες εργασίας, κατά τα οριζόμενα στην παρ. 3 του άρθρου 221 Ν. 4412/2016. ... 24.3 Ο ηλεκτρονικός υποφάκελος ‘Οικονομική Προσφορά’ περιέχει το αρχείο pdf, το οποίο παράγεται από το υποσύστημα, αφού συμπληρωθούν καταλλήλως οι σχετικές φόρμες και υπογράφεται, τουλάχιστον με προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή, η οποία υποστηρίζεται από αναγνωρισμένο (εγκεκριμένο) πιστοποιητικό ...».

15. Επειδή, με τις διατάξεις του άρθρου 32 Ν. 4782/2021 προστέθηκε στο άρθρο 88 Ν. 4412/2016 η παρ. 5^α, με την οποία εισήχθη, συγκεκριμένα ως προς τις δημόσιες συμβάσεις έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, νομοθετικό τεκμήριο για την εμφάνιση μίας προσφοράς ως ασυνήθιστα χαμηλής. Ειδικότερα, προβλέφθηκε ότι τεκμαίρονται ως ασυνήθιστα χαμηλές οι προσφορές εκείνες που εμφανίζουν απόκλιση μεγαλύτερη του δέκα τοις εκατό (10%) από τον μέσο όρο του συνόλου των παραδεκτών προσφορών. Αναλυτικότερα, όπως επεξηγείται και στην αιτιολογική έκθεση του Ν. 4782/2021, με τις εν λόγω διατάξεις καθορίζεται ένα «*συνδυασμένο όριο έκπτωσης*» άνω του οποίου η αναθέτουσα αρχή υποχρεούται να καλέσει τον οικονομικό φορέα να αιτιολογήσει την προσφερόμενη τιμή και ο οικονομικός φορέας υποχρεούται να υποβάλει έγγραφες εξηγήσεις, τυχόν δε άρνησή του επάγεται την κήρυξη της προσφοράς του ως απαράδεκτη και την κατάπτωση της εγγυητικής επιστολής συμμετοχής. Επομένως, μετά τη θέσπιση του ανωτέρω ορίου έκπτωσης, οι αναθέτουσες αρχές δεν διαθέτουν πλέον διακριτική ευχέρεια να εκτιμήσουν εάν μία προσφορά που αποκλίνει κατά 10% από τον μέσο όρο των εκπτώσεων των λοιπών παραδεκτών προσφορών του διαγωνισμού εμφανίζεται κατ’ αρχήν ως ασυνήθιστα χαμηλή, αλλά υποχρεούνται, κατά δεσμία αρμοδιότητα πλέον, να καλέσουν τον εν λόγω προσφέροντα για παροχή εξηγήσεων επί της προσφερθείσας τιμής. Εξακολουθούν, ωστόσο, να

Αριθμός απόφασης: 880/2022

εφαρμόζονται κατά τα λοιπά οι διατάξεις του άρθρου 88 Ν. 4412/2016 σχετικά με την παροχή εξηγήσεων από τους οικονομικούς φορείς και την αξιολόγηση αυτών από τις αναθέτουσες αρχές. Έτσι, για την τεκμηρίωση της προσφερόμενης τιμής, οι οικονομικοί φορείς οφείλουν να αποδείξουν με κάθε πρόσφορο τρόπο, και – ενδεικτικώς, αλλά όχι αποκλειστικώς – με αναφορά στα στοιχεία της παρ. 2 του άρθρου 88 Ν. 4412/2016 την σοβαρότητα και την φερεγγυότητα των προσφορών τους σε σχέση με την συγκεκριμένη υπό ανάθεση σύμβαση (βλ. ΔΕΕ C-568/13, 18.12.2014, Azienda Ospedaliero-Universitaria di Careggi-Firenze EU:C:2014:2466, σκ. 50, C-599/10, 29.03.2021, AE SAG ELV Slovensko κ.λπ., EU:C:2012:191, σκέψεις 29 και 30). Και ναι μεν τα στοιχεία του άρθρου 88 παρ. 2 Ν. 4412/2016 αναφέρονται ενδεικτικά, και όχι περιοριστικά, τούτο, όμως, δεν σημαίνει ότι οι οικονομικοί φορείς δεν υποχρεούνται να τεκμηριώσουν την προσφερόμενη τιμή με στοιχεία κρίσιμα σε σχέση με την συγκεκριμένη σύμβαση, και όχι με την εν γένει επιχειρηματική τους δραστηριότητα ή με προηγούμενες διαγωνιστικές διαδικασίες (πρβλ. ΔΕΕ Slovensko, ο.π., σκ. 30, ΔΕΦΑΘ 120/2020). Περαιτέρω, στις περιπτώσεις αυτές, απαιτείται η ανάπτυξη μεταξύ της αναθέτουσας αρχής και του διαγωνιζομένου ενός ουσιαστικού διαλόγου, ο οποίος πρέπει να λαμβάνει χώρα σε χρόνο κατάλληλο, ήτοι κατά την αξιολόγηση των προσφορών και πριν τη λήψη της απόφασης για την ανάθεση της σύμβασης, με σκοπό την αποτροπή αυθαίρετων εκτιμήσεων της αναθέτουσας αρχής και τη διασφάλιση πραγματικού ανταγωνισμού μεταξύ των υποψηφίων αναδόχων. Στο πλαίσιο αυτό, δεν αποκλείεται, μετά την αρχική εκτίμηση των απαντήσεων των οικονομικών φορέων, να κληθούν αυτοί εκ νέου, με νέα και συγκεκριμένη πρόσκληση της αναθέτουσας αρχής, να αιτιολογήσουν τα σημεία των προσφορών τους που εξακολουθούν να της προκαλούν αμφιβολίες (πρβλ. ΣΤΕ 199/2021). Η αναθέτουσα αρχή οφείλει να αξιολογήσει το σύνολο των υποβαλλόμενων στοιχείων και να κρίνει επ' αυτών με αιτιολογημένη κρίση, πριν την απόφασή της για την αποδοχή ή την απόρριψη της προσφοράς. Εκ τούτων παρέπεται ότι η αξιολογική κρίση ως προς τις παρασχεθείσες εξηγήσεις επί της εκάστοτε κατατεθείσας προσφοράς διαγωνιζομένου πρέπει να γίνεται πρωτογενώς από την αναθέτουσα αρχή, η οποία οφείλει να προβεί σε ευρύ έλεγχο ουσίας των ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών, ενώ οι κρίσεις της υπόκεινται σε έλεγχο αιτιολογίας από τα

Αριθμός απόφασης: 880/2022

αρμόδια όργανα, όπως εν προκειμένω η ΕΑΔΗΣΥ (πρβλ. ΕΛΣυν Μειζ. 804/2018). Εξάλλου, σε περίπτωση κατά την οποία διαγωνιζόμενος προβάλλει ενώπιον της αναθέτουσας αρχής ειδικούς και συγκεκριμένους ισχυρισμούς περί υποβολής ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς εκ μέρους άλλου διαγωνιζόμενου, γεννάται αντίστοιχη υποχρέωσή της να απαντήσει επί των προβληθέντων ουσιωδών ισχυρισμών. Η απάντηση αυτή πρέπει να είναι νομίμως αιτιολογημένη, η δε νομιμότητα και επάρκεια της σχετικής αιτιολογίας αποτελεί αντικείμενο ελέγχου από την ΕΑΔΗΣΥ (βλ. ΣΤΕ 7μ 726/2022, ΣΤΕ 199/2021, 154/2021, ΕΑ ΣΤΕ 12/2020). Ωστόσο, οι διαγωνιζόμενοι δεν εμποδίζονται να προβάλλουν το πρώτον ισχυρισμούς περί ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών έτερων προσφερόντων, με την άσκηση προδικαστικής προσφυγής, τους ενώπιον της ΕΑΔΗΣΥ (πρβλ. ΣΤΕ 7μ 726/2022, σκ. 32, ΑΕΠΠ 1554/2021, σκ. 11), προς την οποία, άλλωστε, η αναθέτουσα αρχή υποχρεούται κατ' άρθρο 365 παρ. 1 περ. β' Ν. 4412/2016 να υποβάλλει απόψεις, με τις οποίες έχει τη δυνατότητα να παραθέσει αρχική ή συμπληρωματική αιτιολογία της προσβαλλόμενης πράξης, η οποία, στην περίπτωση αυτή, μπορεί να αναφέρεται ιδίως στις αιτιάσεις του προσφεύγοντος περί ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών έτερων προσφερόντων. Για την ταυτότητα του νομικού λόγου, και στην περίπτωση αυτή, η απάντηση της αναθέτουσας αρχής επί των αιτιάσεων του προσφεύγοντος πρέπει να είναι νομίμως αιτιολογημένη, η δε νομιμότητα και επάρκεια της σχετικής αιτιολογίας αποτελεί αντικείμενο ελέγχου από την ΕΑΔΗΣΥ. Εφόσον, όμως, διαπιστωθεί από την ΕΑΔΗΣΥ, κατά την εξέταση προβαλλόμενων ειδικών και συγκεκριμένων ισχυρισμών του προσφεύγοντος, ότι η αποδοχή των εξηγήσεων ενός προσφέροντος από την αναθέτουσα αρχή δεν αιτιολογείται επαρκώς ή ότι ένας προσφέρων υπολόγισε κονδύλια για την εκτέλεση της σύμβασης, το ύψος των οποίων κρίνεται ανεπαρκές, ο τυχόν αποκλεισμός του διαγωνιζόμενου από τη διαδικασία ανάθεσης αποτελεί αποκλειστική αρμοδιότητα της αναθέτουσας αρχής, αφού αυτή κρίνει αιτιολογημένα ότι τα στοιχεία που παρείχε ο διαγωνιζόμενος δεν εξηγούν ικανοποιητικά την προσφερόμενη τιμή και ότι αυτή δεν επαρκεί για την υλοποίηση της συγκεκριμένης σύμβασης, της ΕΑΔΗΣΥ μη δυνάμενης να υποκαταστήσει την αναθέτουσα αρχή ως προς την άσκηση της συγκεκριμένης αρμοδιότητας (πρβλ. ΣΤΕ 602/2021, ΕΑ ΣΤΕ 288/2020).

16. Επειδή, με τον **πρώτο λόγο** της προδικαστικής προσφυγής (υπό Α.Ι.α') η προσφεύγουσα προβάλλει ότι η παρεμβαίνουσα δεν εξήγησε επαρκώς την προσφορά της ως προς την τιμή των εργασιών ΑΤ 15α και 15β ισχυριζόμενη τα εξής: «Σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα του έργου, τα ικριώματα (ΑΤ 15α και 15β) τοποθετούνται μόνο για ένα μήνα από την έναρξη των εργασιών, κατά τη χρονική περίοδο που γίνονται μόνο οι καθαιρέσεις και αποξηλώσεις των ηλεκτρομηχανολογικών εγκαταστάσεων. Επειδή, όμως, τα ικριώματα είναι απαραίτητα για την πρόσβαση στις όψεις του κτιρίου για την κατασκευή των εργασιών καθαιρέσεων επιχρισμάτων, αποκαταστάσεων καθαιρέσεων, αποκόλλησης πλαστικών μεμβρανών υαλοστασίων, κατασκευής εξωτερικού μεταλλικού κλιμακοστασίου, τοποθέτησης νέων ανακλαστικών μεμβρανών ηλιοπροστασίας και χρωματισμών, οι οποίες, σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα, κατασκευάζονται επί ακόμη δεκαεπτά (17) εβδομάδες, μέχρι τα μέσα της 25ης εβδομάδας, δηλαδή για 119 ημέρες ή 4 μήνες, δεν έχει υπολογισθεί το επιπλέον κόστος για το μίσθωμα των ικριωμάτων, για αυτή τη χρονική περίοδο, το οποίο έχει ελάχιστο κόστος 1,00€ ανά μήνα για κάθε μέτρο σκαλωσιάς, δηλαδή επιπλέον κόστος των ΑΤ 15α & ΑΤ 15β $750,00m^2 \times 4 \text{ μήνες} \times 1,00€/μήνα = 3.000,00€$ ». Με το υπόμνημά της η προσφεύγουσα προσθέτει ότι σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα της παρεμβαίνουσας, τα ικριώματα τοποθετούνται από τα μέσα της 4ης εβδομάδας έως τα μέσα της 8ης εβδομάδας, ενώ οι καθαιρέσεις των επιχρισμάτων και λοιπές εργασίες εκκινούν από τα μέσα της 8ης εβδομάδας, δηλαδή μετά το τέλος των ικριωμάτων, τα οποία είναι απαραίτητα μέχρι το πέρας των χρωματισμών, που, σύμφωνα πάντα με το χρονοδιάγραμμα της παρεμβαίνουσας, ολοκληρώνονται στο μέσο της 25^{ης} εβδομάδας. Η **παρεμβαίνουσα** αντιτάσσει στα ανωτέρω ότι «ο ισχυρισμός αυτός είναι απορριπτέος πρωτίστως ως αόριστος και αναπόδεικτος δεδομένου ότι η προσφεύγουσα επικαλείται 'ελάχιστο κόστος 1,00 € ανά μήνα για κάθε μέτρο σκαλωσιάς', χωρίς να αναφέρει πως προκύπτει αυτό το κατ' ελάχιστον γι' αυτήν κόστος. Εκτός από αόριστος και αναπόδεικτος ο ισχυρισμός αυτός είναι απορριπτέος και αβάσιμος. Ειδικότερα: Ο εκτιμώμενος χρόνος για την καθαίρεση των επιχρισμάτων και την αποκατάσταση καθαιρέσεων στις όψεις του κτιρίου, την αποκόλληση των πλαστικών μεμβρανών των υαλοστασίων και την τοποθέτηση νέων αντανακλαστικών μεμβρανών ηλιοπροστασίας, είναι 30

Αριθμός απόφασης: 880/2022

ημέρες και όχι 119 που αυθαίρετα, προσμετρώντας και το χρόνο κατασκευής του εξωτερικού κλιμακοστασίου για το οποίο δεν απαιτείται τοποθέτηση ικριωμάτων των άρθρων ΑΤ 15α και ΑΤ 15β, αναφέρει η προσφεύγουσα». Από τα τεύχη δημοπράτησης του έργου, και συγκεκριμένα από το περιγραφικό τιμολόγιο εργασιών προκύπτει ότι η δαπάνη των απαραίτητων για την εκτέλεση του έργου ικριωμάτων, όταν αυτή δεν προβλέπεται ρητά να πληρωθεί ιδιαίτερος, περιλαμβάνεται στην τιμή των επιμέρους εργασιών, για την εκτέλεση των οποίων είναι απαραίτητη η χρήση τους. Ειδικότερα, στους γενικούς όρους του τιμολογίου προβλέπεται ότι «από τις τιμές μονάδος του παρόντος Τιμολογίου προκύπτει το προϋπολογιζόμενο άμεσο κόστος του Έργου, δηλαδή το συνολικό κόστος των επίμέρους εργασιών ή λειτουργιών, οι οποίες συνθέτουν το φυσικό αντικείμενο του Έργου. Στις τιμές μονάδος αυτές, ενδεικτικά και όχι περιοριστικά, περιλαμβάνονται τα κάτωθι: ...1.1.9 Οι δαπάνες διάθεσης, προσκόμισης και λειτουργίας του κυρίου και βοηθητικού μηχανικού εξοπλισμού και μέσων (π.χ. ικριωμάτων, εργαλείων) που απαιτούνται για συγκεκριμένες εργασίες/λειτουργίες του έργου, στο πλαίσιο του εγκεκριμένου χρονοδιαγράμματος, στις οποίες περιλαμβάνονται τα μισθώματα, η μεταφορά επί τόπου, η συναρμολόγηση (όταν απαιτείται), η αποθήκευση, η φύλαξη, η ασφάλιση, οι αποδοχές οδηγών, χειριστών, βοηθών και τεχνιτών, τα καύσιμα, τα λιπαντικά και λοιπά αναλώσιμα, τα ανταλλακτικά, οι επισκευές, οι μετακινήσεις στον χώρο του έργου, οι ημεραργίες για οποιαδήποτε αιτία, οι πάσης φύσεως σταλίες και καθυστερήσεις (που δεν οφείλονται σε υπαιτιότητα του Κυρίου του Έργου), η αποσυναρμολόγησή τους (εάν απαιτείται) και η απομάκρυνσή τους από το Έργο. Περιλαμβάνονται επίσης οι πάσης φύσεως δαπάνες του εφεδρικού εξοπλισμού που διατηρείται σε ετοιμότητα για την αντιμετώπιση βλαβών ή για οποιαδήποτε άλλη αιτία». Περαιτέρω, τα άρθρα τιμολογίου 15Α και 15Β προβλέπουν τα εξής: «Α.Τ. 15Α Άρθρο: ... 23.03 Ικριώματα σιδηρά σωληνωτά Κωδικός Αναθεώρησης ΟΙΚ-2303 Διανομή μέσω 'ΙΡΙΔΑ ' μεUID: ...στις31/12/21 10:18 22 Ικριώματα σιδηρά σωληνωτά συμβατικού τύπου, με δάπεδο εργασίας από μαδέρια, σύμφωνα με την μελέτη και την ΕΤΕΠ ... "Ικριώματα". Στην τιμή μονάδας συμπεριλαμβάνεται το ενοίκιο των μεταλλικών πλαισίων και στηριγμάτων, η μεταφορά των πάσης φύσεως υλικών επί τόπου του έργου, η εργασία συναρμολόγησης και αποσυναρμολόγησης των ικριωμάτων και η φθορά της

Αριθμός απόφασης: 880/2022

ξυλείας και των μεταλλικών μερών. Τα ικριώματα θα είναι επαρκώς στερεωμένα επί της επιφανείας του κτιρίου, δε θα παρουσιάζουν κινητικότητα και μεγάλα βέλη κάμψεως και θα φέρουν κιγκλιδώματα ασφαλείας και κλίμακες ανόδου. Το παρόν άρθρο έχει εφαρμογή μόνον στις περιπτώσεις που προβλέπεται από την μελέτη του έργου η κατασκευή ιδιαίτερων ικριωμάτων (πέραν αυτών που θεωρούνται ανηγμένα στις επί μέρους τιμές μονάδος των εργασιών) ή κατόπιν ειδικής εγκρίσεως της Υπηρεσίας. Ως επιφάνεια προς επιμέτρηση λαμβάνεται η επιφάνεια του κτιρίου επί της οποίας εκτελούνται οι εργασίες, προσαυξανόμενη κατά τις παράπλευρες προεξοχές του ικριώματος, εφ' όσον έχουν βάθος μεγαλύτερο από 0,20 m. Δεν περιλαμβάνονται ενδεχόμενες κορωνίδες, κορνίζες κλπ, Τιμή ανά τετραγωνικό μέτρο (μ2). ΕΥΡΩ 5,60 (πέντε ευρώ και εξήντα λεπτά) Α.Τ. 15B Άρθρο: ... 23.14 Ικριώματα σιδηρά σωληνωτά 23.14 Επενδύσεις πρόσοψης ικριωμάτων Κωδικός Αναθεώρησης ΟΙΚ-2314.1 Επένδυση πρόσοψης ικριωμάτων με λινάτσες ή συνθετικά υφαντά φύλλα, προσδεμένα με σύρμα ή συνδετήρες στα οριζόντια και κατακόρυφα στοιχεία του ικριώματος. Η επικάλυψη θα είναι πλήρης και τα φύλλα επικάλυψης επαρκώς τανυσμένα. Επισημαίνεται ότι η επένδυση των εξωτερικών ικριωμάτων είναι υποχρεωτική για όλες τις κατασκευές εντός κατοικημένων περιοχών. Τιμή ανά τετραγωνικό μέτρο (m2). ΕΥΡΩ 0,65 (μηδέν ευρώ και εξήντα πέντε λεπτά)». Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι με την τιμή των άρθρων τιμολογίου 15Α και 15Β πληρώνονται εργασίες ικριωμάτων μόνο στην περίπτωση που αυτές προβλέπονται ιδιαίτερος από την μελέτη, πέραν αυτών που συμπεριλαμβάνονται στις τιμές μονάδας των επιμέρους εργασιών που απαιτούν για την εκτέλεσή τους την χρήση των ικριωμάτων (όπως χρωματισμοί, καθαιρέσεις κ.λπ.). Η προσφεύγουσα παραθέτει με τον προκείμενο λόγο μία σειρά εργασιών που, κατά τους ισχυρισμούς της, απαιτούν χρήση ικριωμάτων, χωρίς, όμως, να εξειδικεύει εάν και σε ποιες από αυτές προβλέπεται από την μελέτη του έργου η κατασκευή ιδιαίτερων ικριωμάτων, ώστε η δαπάνη τους να πληρώνεται με τις τιμές των επίμαχων ΑΤ 15Α και 15Β, και όχι ενσωματωμένη στην τιμή μονάδας των αντίστοιχων εργασιών. Περαιτέρω, από το γεγονός ότι στο σχέδιο χρονοδιαγράμματος της παρεμβαίνουσας (βλ. διάγραμμα Gantt στο αρχείο «Σχέδιο Χρονοδιαγράμματος.pdf» του φακέλου αιτιολόγησης της προσφοράς της παρεμβαίνουσας) προβλέπεται διάρκεια τριάντα (30) ημερών

Αριθμός απόφασης: 880/2022

για τις εργασίες κατασκευής των ικριωμάτων («τοποθέτηση σκαλωσιάς με λινάτσα»), καθώς επίσης και από το γεγονός ότι οι εργασίες αυτές προηγούνται αυτονοήτως των υπολοίπων δεν συνάγεται ότι η παρεμβαίνουσα έχει υπολογίσει το κόστος των ικριωμάτων μόνο για την τριακονθήμερη διάρκεια τοποθέτησής τους, όπως υπολαμβάνει η προσφεύγουσα. Ενόψει των προπαρατεθέντων όρων των συμβατικών τευχών και με δεδομένα ότι: α) οι ισχυρισμοί της προσφεύγουσας περιορίζονται στην αμφισβήτηση των εξηγήσεων της παρεμβαίνουσας ως προς τις εργασίες των άρθρων τιμολογίου AT 15A και 15B, χωρίς, όμως, να αμφισβητείται η προσφερθείσα για τις εν λόγω εργασίες τιμή (4.200,00 ευρώ για την εργασία του AT 15A και 487,50 ευρώ για την εργασία του άρθρου 15B), παρά μόνο με γενικόλογη αναφορά σε λοιπές εργασίες για τις οποίες απαιτείται η χρήση ικριωμάτων, β) δεν αμφισβητούνται οι προσφερθείσες τιμές για τις λοιπές εργασίες που αναφέρονται στον κρινόμενο λόγο (εργασίες καθαιρέσεων επιχρισμάτων, αποκαταστάσεων καθαιρέσεων, αποκόλλησης πλαστικών μεμβρανών υαλοστασίων, κατασκευής εξωτερικού μεταλλικού κλιμακοστασίου, τοποθέτησης νέων ανακλαστικών μεμβρανών ηλιοπροστασίας και χρωματισμών) και, ειδικότερα, δεν προβάλλεται ότι οι εν λόγω τιμές δεν επαρκούν για την κάλυψη του κόστους διατήρησης και χρήσης των ικριωμάτων κατά την διάρκεια εκτέλεσης των εν λόγω εργασιών και γ) δεν εξειδικεύεται εάν και ποιες εργασίες απαιτούν την κατασκευή ιδιαίτερων ικριωμάτων που πληρώνονται χωριστά, οι ισχυρισμοί της προσφεύγουσας περί ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς ως προς το συγκεκριμένο κονδύλιο της οικονομικής προσφοράς της παρεμβαίνουσας δεν παρίστανται ειδικοί και συγκεκριμένοι, ώστε να δημιουργούν αμφιβολίες ως προς την επάρκεια των κονδυλίων των AT 15A και 15B της οικονομικής προσφοράς της παρεμβαίνουσας, απορριπτομένων των περί του αντιθέτου ισχυρισμών της προσφεύγουσας. Ως εκ τούτου, ο προκείμενος λόγος της προδικαστικής προσφυγής είναι απορριπτέος.

17. Επειδή, με τον **δεύτερο λόγο** της προδικαστικής προσφυγής (υπό Α.Ι.β') η προσφεύγουσα προβάλλει ότι η παρεμβαίνουσα δεν εξήγησε επαρκώς την προσφορά της ως προς την τιμή των εργασιών των άρθρων AT 18, 19 και 20. Συγκεκριμένα ισχυρίζεται ότι οι εργασίες «τοιχοπετασμάτων (AT 18, 19 και 20), που αφορούν την τοποθέτηση διαφορετικών τύπων

Αριθμός απόφασης: 880/2022

τοιχοπετασμάτων, οι δαπάνες, σύμφωνα με την υποβληθείσα αιτιολόγηση, είναι ίδιες (30€/m²), μολονότι τα υλικά και η εργασία είναι διαφορετικής αξίας για τα τοιχοπετάσματα κάθε ξεχωριστού άρθρου και συνεπώς έχουν διαφορετικό κόστος». Η **παρεμβαίνουσα** αντιτάσσει στα ανωτέρω ότι «σύμφωνα με το τιμολόγιο της μελέτης, τα τοιχοπετάσματα του AT 18 είναι τοίχοι διπλής όψης με 4 γυψοσανίδες πυράντοχες πάχους 12,5mm καθεμία, με κόστος υλικών και εργασίας που δεν μπορεί να είναι ίδιο με το κόστος για την τοποθέτηση τοιχοπετασμάτων του AT 19, που είναι τοίχοι μονής όψης με 2 γυψοσανίδες πυράντοχες πάχους 12,5mm καθεμία, επειδή τα πρώτα (του AT 18) έχουν διπλάσια ποσότητα γυψοσανίδων και επιπλέον εργασία από την κατασκευή των τοιχοπετασμάτων μίας όψης (του AT 19). Τα ίδια, κατ' αναλογία, ισχύουν για τα τοιχοπετάσματα του AT 20 που είναι τοίχοι διπλής όψης με 2 γυψοσανίδες πυράντοχες πάχους 18,5mm και 2 γυψοσανίδες απλές πάχους 18,5mm». Από τα τεύχη δημοπράτησης του έργου, και συγκεκριμένα από το περιγραφικό τιμολόγιο εργασιών προκύπτει ότι η τιμή μονάδας και για τις τρεις εργασίες τοιχοπετασμάτων των AT 18, 19 και 20, ανεξαρτήτως των επιμέρους διαφοροποιήσεων μεταξύ τους, προϋπολογίστηκε από την αναθέτουσα αρχή σε 68 ευρώ ανά τμ, όπως βασίμως ισχυρίζεται η παρεμβαίνουσα. Επομένως, εφόσον η τιμή επί της οποίας καλούνται να προσφέρουν την έκπτωσή τους οι προσφέροντες είναι ίδια για τις εργασίες και των τριών άρθρων, η προσφορά αντιστοίχως ίδιας τιμής από την παρεμβαίνουσα δεν αρκεί ώστε η προσφορά της να εμφανιστεί ως ασυνήθιστα χαμηλή, όπως αβασίμως υποστηρίζει η προσφεύγουσα. Δεδομένου δε ότι η προσφεύγουσα περιορίζεται στον ισχυρισμό ότι η διαφοροποίηση των τριών εργασιών δεν δικαιολογεί την προσφορά της ίδιας τιμής μονάδας, χωρίς, όμως, η ίδια να προσδιορίζει και να τεκμηριώνει εάν και ποια από τις τρεις τιμές εμφανίζεται ανεπαρκής για την εκτέλεση της αντίστοιχης εργασίας, οι προκείμενοι ισχυρισμοί δεν είναι ειδικοί και συγκεκριμένοι, ώστε να δημιουργούν αμφιβολίες ως προς την επάρκεια των κονδυλίων των AT 18, 19 και 20 της οικονομικής προσφοράς της παρεμβαίνουσας, απορριπτομένων των περί του αντιθέτου ισχυρισμών της προσφεύγουσας. Ως εκ τούτου, ο προκείμενος λόγος της προδικαστικής προσφυγής είναι απορριπτέος.

18. Επειδή, με τον **τρίτο λόγο** της προδικαστικής προσφυγής (υπό Α.Ι.γ') η προσφεύγουσα προβάλλει ότι η παρεμβαίνουσα δεν εξήγησε επαρκώς την προσφορά της ως προς την τιμή των εργασιών των άρθρων ΑΤ 31 και 32 ισχυριζόμενη ότι «οι θύρες πυρασφαλείας (ΑΤ 31 και 32) παρουσιάζονται να έχουν το ίδιο κόστος, ενώ κάποιες από τις θύρες του ΑΤ 32 έχουν πυράντοχο φεγγίτη που επιβαρύνει το κόστος κατασκευής τους. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με την τεχνική περιγραφή στην παράγραφο 1.5.2, δύο δίφυλλες πυράντοχες θύρες έχουν πυράντοχο φεγγίτη κλάσης πυραντίστασης 120 λεπτών, άρα επιπλέον κόστος για το άνοιγμα 4 φεγγιτών (ένας φεγγίτης ανά φύλλο κάθε δίφυλλης θύρας πυρασφαλείας) = 4 τεμ Χ 350€/τεμ = 1.400,00€». Η **αναθέτουσα αρχή** αντιτάσσει στα ανωτέρω τα εξής: «Αναφέρει ο προσφεύγων ότι στις προσφορές προς την ..., σε παρόμοιες εργασίες δεν δίνονται ξεχωριστές τιμές για κάθε μία εργασία αλλά δίνεται μία ενιαία τιμή, π.χ. για πόρτες πυρασφαλείας που είναι χωρίς ή με φεγγίτη. Είναι όμως γνωστό στη αγορά πώς όταν ένας εργολήπτης διερευνά σε αρχικό στάδιο το κόστος ενός έργου και ζητά από έναν προμηθευτή να του δώσει τιμές για κάποια προϊόντα, γίνεται ομαδοποίηση των προϊόντων κατά κατηγορία και δε δίνεται με κάθε λεπτομέρεια η προσφορά του προμηθευτή. Δίνεται ένας μέσος όρος των τιμών, που στο σύνολό τους παράγουν το ίδιο οικονομικό αποτέλεσμα. Π.χ. στο ίδιο παράδειγμα αν μία πόρτα χωρίς φεγγίτη κοστίζει 1.000 ευρώ και μία πόρτα με φεγγίτη κοστίζει 1.400 ευρώ, και είναι περίπου ίδιες σε αριθμό, ο προμηθευτής θα δώσει μία ενιαία τιμή 1.200 ευρώ για όλες τις πόρτες. Η διαφοροποίηση και η ακριβής τιμή κάθε προϊόντος θα αναφερθεί στο έντυπο παραγγελίας που θα δοθεί, όταν πλέον ο εργολήπτης θα έχει αναλάβει το συγκεκριμένο έργο και δε θα είναι μόνο σε επίπεδο διερεύνησης. Η **παρεμβαίνουσα** προβάλλει ότι «ο ισχυρισμός αυτός είναι απορριπτέος ως αβάσιμος. Η προσφορά της εταιρίας μας είναι ενιαία για όλες τις πόρτες πυρασφαλείας και αναφέρεται σε μέσο ανοιγμένο κόστος είτε με φεγγίτη, είτε χωρίς φεγγίτη. Σε κάθε περίπτωση ο ισχυρισμός είναι απορριπτέος ως αόριστος και αναπόδεικτος δεδομένου ότι η προσφεύγουσα επικαλείται επιβάρυνση της προσφοράς μας κατά 350 €/τεμάχιο χωρίς να αναφέρει από που προκύπτει το ποσό αυτό». Από τα τεύχη δημοπράτησης του έργου, και συγκεκριμένα από την τεχνική περιγραφή, προκύπτει απαίτηση για την τοποθέτηση δύο (2) πυράντοχων θυρών δίφυλλων, με φεγγίτη σε

Αριθμός απόφασης: 880/2022

χρωματισμό RAL 7035 στο ισόγειο του κτιρίου στις θέσεις αυτών που θα καθαιρεθούν δεξιά και αριστερά από τον χώρο της κεντρικής εισόδου. Περαιτέρω, σύμφωνα με το οικείο άρθρο του περιγραφικού τιμολογίου οι εργασίες τοποθέτησης των μεταλλικών θυρών πυρασφάλειας πληρώνονται ως εξής: «Α.Τ. 32 Άρθρο: ... 62.61.02 Θύρες μεταλλικές πυρασφαλείας, δίφυλλες, με ή χωρίς φεγγίτη, κλάσης πυραντίστασης 120 min Κωδικός Αναθεώρησης: ΟΙΚ-6236 Θύρες πυρασφαλείας, δίφυλλες, ανοιγόμενες, με ή χωρίς φεγγίτη, κλάσης πυραντίστασης 120 min, που αποτελούνται - περιλαμβάνουν: Προμήθεια και τοποθέτηση δίφυλλης μεταλλικής ανοιγόμενης θύρας πυρασφαλείας, συνοδευόμενης από πιστοποιητικό κλάσης πυραντίστασης από αναγνωρισμένο φορέα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η πόρτα θα αποτελείται από κάσα από στραντζαρισμένη λαμαρίνα DKP ελαχίστου πάχους 1,5mm με διάταξη καπνοστεγανότητας (π.χ. από θερμοδιογκούμενες ταινίες ενδεικτικού τύπου PALUSOL ή αναλόγου), θυρόφυλλο τύπου sandwich, με εξωτερική επένδυση από λαμαρίνα ψυχρής εξελέσεως DKP ελάχιστου πάχους 0,8mm και εσωτερική γέμιση από πυράντοχα υλικά συνολικού πάχους 60mm με συνδετικό υλικό αποτελούμενο από ορυκτές κόλλες (όχι φαινολικές ρητίνες), με μεντεσέδες βαρέως τύπου με αξονικά ρουλεμάν (BD), κλειδαριά και χειρολαβές πυρασφαλείας εξ ολοκλήρου από χαλύβδινα εξαρτήματα, μηχανισμό επαναφοράς (σούστα) πυρασφαλείας. Η κάσα και τα θυρόφυλλα θα είναι ηλεκτροστατικά βαμμένα στο εργοστάσιο, σε απόχρωση της επιλογής της Υπηρεσίας. Συμπεριλαμβάνεται η προμήθεια της κάσας και του θυροφύλλου επί τόπου, η πάκτωση της κάσας στην τοιχοποιία και η πλήρωση του διακένου με τσιμεντοκονία των 600kg τσιμέντου (αριάνι) και η τοποθέτηση και ρύθμιση όλων των εξαρτημάτων της θύρας. ... Θύρες πυρασφαλείας δίφυλλες (με μηχανισμό προτεραιότητας κλεισίματος φύλλων που πληρώνεται με άλλο άρθρο) Τιμή ανά τετραγωνικό μέτρο (μ²) ΕΥΡΩ 445,00 (τετρακόσια σαράντα πέντε ευρώ)». Προβλέπεται, δηλαδή, από τα τεύχη δημοπράτησης ενιαία τιμή 445,00 ευρώ ανά τετραγωνικό μέτρο για την εργασία προμήθειας και τοποθέτησης των εν λόγω θυρών, με τα ειδικότερα χαρακτηριστικά που προβλέπονται από το ανωτέρω περιγραφικό άρθρο τιμολογίου. Η παρεμβαίνουσα, για την τεκμηρίωση της προσφοράς της, υπέβαλε οικονομική προσφορά της ατομικής επιχείρησής «...» με τιμή μονάδας 200 ευρώ ανά τμ για την εκτέλεση της ως άνω εργασίας. Σύμφωνα

Αριθμός απόφασης: 880/2022

με τους προπαρατεθέντες όρους των τευχών δημοπράτησης η επίμαχη εργασία πληρώνεται με τιμή μονάδας υπολογιζόμενη ανά τετραγωνικό μέτρο για θύρες με ή χωρίς φεγγίτη, και όχι ανά τεμάχιο, όπως αβασίμως την υπολογίζει η προσφεύγουσα. Ούτε ο ισχυρισμός ότι η προσφεύγουσα έχει προσφέρει την ίδια τιμή μονάδας και για την εργασία του ΑΤ 31 παρίσταται ειδικός και συγκεκριμένος, ώστε να κλονίσει την αποδοχή των εξηγήσεων της παρεμβαίνουσας από την αναθέτουσα αρχή, δεδομένου ότι η προσφεύγουσα δεν αμφισβητεί ειδικώς την επάρκεια του συνολικού κονδυλίου της οικονομικής προσφοράς της παρεμβαίνουσας για την εκτέλεση της εργασίας του ΑΤ 31, ήτοι την προμήθεια και τοποθέτηση θυρών πυρασφάλειας με ή χωρίς φεγγίτη για το σύνολο της συμβατικής ποσότητας υπολογιζόμενης σε τετραγωνικά μέτρα. Επομένως, ο προκείμενος λόγος της προδικαστικής προσφυγής πρέπει να απορριφθεί.

19. Επειδή, με τον **τέταρτο λόγο** της προδικαστικής προσφυγής (υπό Α.Ι.δ') η προσφεύγουσα προβάλλει ότι η παρεμβαίνουσα δεν εξήγησε επαρκώς την προσφορά της ως προς την τιμή της εργασίας του άρθρου ΑΤ 40 ισχυριζόμενη ότι «η κατασκευή του μεταλλικού κλιμακοστασίου (ΑΤ 40) κοστίζει, σύμφωνα με την προσφορά του ... (που υπέβαλε η «...», μεταξύ των άλλων, για την αιτιολόγηση της οικονομικής προσφοράς της), 1,50€ ανά κιλό επιμετρούμενου σιδήρου. Όμως, μόνο η αγορά του σιδήρου και μάλιστα τοις μετρητοίς, τιμή που είναι σχεδόν ίδια για όλους στην αγορά, κόστιζε κατά τον χρόνο της υποβολής της προσφοράς 1,20€/kg (ως συνημμένη προσφορά 1) και η εργασία κατασκευής, όπως και οι διάφορες δαπάνες ανηγμένες στην τιμή ανά κιλό (υλικά συνδέσεων-κολλήσεων, μπουλόνια κλπ), είναι επιπλέον 1,50€/kg (ως συνημμένη προσφορά 2). Δηλαδή για την εργασία αυτή δεν έχει υπολογισθεί επιπλέον κόστος $(1,20 + 1,50) \cdot 15.000,00 \text{kg} = 1,20 \text{€/Kg} \cdot 15.000,00 \text{kg} = 18.000,00 \text{€}$ ». Η **παρεμβαίνουσα** αντιτάσσει στα ανωτέρω ότι «ο ισχυρισμός αυτός της προσφεύγουσας είναι απορριπτέος όχι μόνο γιατί η εταιρία μας για τη συγκεκριμένη εργασία έχει υποβάλλει δεσμευτική προσφορά του κ. ... αλλά και γιατί από την προσκομισθείσα από την ίδια προσφορά του κ. ... που επικαλείται η προσφεύγουσα αποδεικνύεται ότι για την εργασία κατασκευής και τοποθέτησης του μεταλλικού κλιμακοστασίου το κόστος είναι 1,50 €/kg, όσο δηλαδή ακριβώς και το κόστος της προσφοράς μας». Όπως προκύπτει από τον ηλεκτρονικό φάκελο του διαγωνισμού, η παρεμβαίνουσα

Αριθμός απόφασης: 880/2022

υπέβαλε για την τεκμηρίωση των εξηγήσεων επί της προσφερθείσας από την ίδια τιμής, μεταξύ άλλων, την οικονομική προσφορά της ατομικής επιχείρησης «...» για την κατασκευή μεταλλικού κλιμακοστασίου πυροδιαφυγής από στοιχεία μορφοσίδηρου με κοχλιωτές συνδέσεις με στοιχεία από διάτρητη λαμαρίνα σύμφωνα με τα σχέδια και τις υποδείξεις της υπηρεσίας, με τιμή μονάδας 1,50 ευρώ/kg και συνολική τιμή 22.500,00 ευρώ. Όπως βασίμως υποστηρίζει η προσφεύγουσα, από την επικαλούμενη από την παρεμβαίνουσα οικονομική προσφορά δεν προκύπτει άνευ αμφιβολίας ότι έχει συμπεριληφθεί σε αυτήν και η τιμή προμήθειας του σιδήρου, ενώ και ο ισχυρισμός της παρεμβαίνουσας ότι η προσφερθείσα από την ίδια τιμή μονάδας του 1,50 ευρώ/kg ταυτίζεται με αυτή που προκύπτει από την επικαλούμενη από την προσφεύγουσα οικονομική προσφορά του ... επιτείνει την αμφιβολία σε σχέση με την επάρκεια της προσφερθείσας τιμής για την εκτέλεση της εργασίας του άρθρου ΑΤ 40. Και τούτο, διότι η προσφεύγουσα προσκόμισε δύο οικονομικές προσφορές, μία για προμήθεια σιδήρου στην τιμή του 1,20 ευρώ/kg της ... και μία για την εκτέλεση της εργασίας στην τιμή του 1,50 ευρώ/kg της ..., τεκμηριώνοντας έτσι τον ισχυρισμό της ότι η τιμή του 1,50 ευρώ/kg επαρκεί μόνο για τις εργασίες, και όχι για τα απαιτούμενα για την ολοκληρωμένη εκτέλεση της εργασίας υλικά. Και ναι μεν, δεν συνιστούν κατ' αρχήν ειδικούς και συγκεκριμένους ισχυρισμούς περί του ασυνήθιστα χαμηλού της οικονομικής προσφοράς συνδιαγωνιζομένου ισχυρισμοί ερειδόμενοι μόνο στην κοστολόγηση της προσφοράς του οικονομικού φορέα ο οποίος τους προβάλλει (βλ. ΕΑ ΣΤΕ 208/2020, σκ. 9), αλλά εν προκειμένω ο ισχυρισμός της προσφεύγουσας ότι η οικονομική προσφορά της παρεμβαίνουσας δεν συμπεριλαμβάνει το κόστος των υλικών για την εκτέλεση της εργασίας είναι ουσιώδης και, επιπλέον, τεκμηριώνεται από τα επικαλούμενα από την προσφεύγουσα στοιχεία. Η δε αναθέτουσα αρχή δεν παραθέτει, όπως υποχρεούται (βλ. ανωτέρω σκέψη 15) ούτε αρχική ούτε συμπληρωματική αιτιολογία αποδοχής των εξηγήσεων της παρεμβαίνουσας ως προς το συγκεκριμένο κονδύλιο της οικονομικής της προσφοράς ούτε απάντηση επί των ανωτέρω ειδικών και συγκεκριμένων αιτιάσεων της προσφεύγουσας. Ως εκ τούτου, ο προκείμενος λόγος της προδικαστικής προσφυγής πρέπει να γίνει δεκτός κατά τα άνω.

Αριθμός απόφασης: 880/2022

20. Επειδή, με τον **πέμπτο λόγο** της προδικαστικής προσφυγής (υπό Α.Ι.ε') η προσφεύγουσα προβάλλει ότι η παρεμβαίνουσα δεν εξήγησε επαρκώς την προσφορά της ως προς την τιμή της εργασίας του άρθρου ΑΤ 46 ισχυριζόμενη ότι «*οι διπλοί θερμομονωτικοί και ανακλαστικοί υαλοπίνακες (ΑΤ 46) δεν κοστίζουν 22,00€/m² αλλά 60€/m², δηλαδή προκύπτει για την εργασία αυτή επιπλέον κόστος 15,11m² X (60-22)€ = 574,18€*», ενώ στο υπόμνημά της επαναλαμβάνει ότι δεν υπάρχουν στην αγορά υαλοπίνακες του ανωτέρω τύπου με τιμή 22,00 ευρώ ανά τμ. Οι ανωτέρω ισχυρισμοί πρέπει να απορριφθούν ως αναπτόδεικτοι, διότι η προσφεύγουσα δεν παρέχει κανένα στοιχείο τεκμηρίωσής τους, ώστε να αμφισβητηθεί ειδικά και συγκεκριμένα η προσφερθείσα από την προσφεύγουσα τιμή που στηρίζεται στην οικονομική προσφορά της ατομικής επιχείρησης «...». Ως εκ τούτου, ο προκείμενος λόγος της προδικαστικής προσφυγής πρέπει να απορριφθεί.

21. Επειδή, με τον **έκτο λόγο** της προδικαστικής προσφυγής (υπό Α.Ι.στ') η προσφεύγουσα προβάλλει ότι η παρεμβαίνουσα δεν εξήγησε επαρκώς την προσφορά της ως προς την τιμή της εργασίας του άρθρου ΑΤ 53 ισχυριζόμενη τα εξής: «*η τιμή για την προμήθεια και τοποθέτηση ανακλαστικών μεμβρανών ηλιοπροστασίας του (ΑΤ 53), σύμφωνα με τις προδιαγραφές της μελέτης, είναι 27,85€/m². Στην προσφορά της αιτιολόγησης του ... (που υπέβαλε η «...», μεταξύ των άλλων, για την αιτιολόγηση της οικονομικής προσφοράς της), η μεμβράνη προσφέρεται αντί 20,00€/m² και χωρίς να αναφέρονται ο προσφερόμενος τύπος και οι ιδιότητες του υλικού για τον έλεγχο των προδιαγραφών. Οι ιδιότητες των μεμβρανών των υαλοπινάκων, που η δαπάνη τους σύμφωνα με τον προϋπολογισμό της μελέτης είναι 42.000,00€ ή ποσοστό 17,37% των οικοδομικών εργασιών, είναι κρίσιμες για την ενεργειακή απόδοση του κτιρίου, γι' αυτό έπρεπε να προσδιορίζεται ο ακριβής τύπος τους στην αιτιολόγηση. Επειδή η εργασία αυτή είναι μεγάλο μέρος των οικοδομικών εργασιών η εταιρεία μας έκανε εξαντλητική έρευνα αγοράς για να επιτύχει την τιμή των 27,85€ (ως συνημμένη προσφορά 3). Το επιπλέον κόστος για την προμήθεια και τοποθέτηση ανακλαστικών μεμβρανών ηλιοπροστασίας του ΑΤ 53 που να καλύπτουν τις προδιαγραφές της μελέτης είναι 1.000,00m² X (27,85-20,00)€ = 7.850,00€*». Η **παρεμβαίνουσα** αντιτάσσει στα ανωτέρω ότι «*η προσφεύγουσα ζητά την επιβάρυνση της αιτιολόγησής μας για την εργασία προμήθειας και*

Αριθμός απόφασης: 880/2022

τοποθέτησης αντανακλαστικών μεμβρανών ηλιοπροστασίας του ΑΤ 53 κατά το ποσό των 7.850,00 € γιατί θεωρεί ότι η δική της προσφορά είναι η χαμηλότερη που μπορεί να επιτευχθεί. Με τέτοιο περιεχόμενο ο ισχυρισμός αυτός είναι απορριπτέος ως αόριστος και αναπόδεικτος. Η τιμή που πέτυχε η προσφεύγουσα προφανώς και δεν μπορεί να αποτελέσει μέτρο σύγκρισης γιατί αφορά τις δικές της ικανότητες στις διαπραγματεύσεις, την οικονομική ευρωστία για άμεση ή μη εξόφληση των προμηθευτών κλπ. Ούτε βέβαια από τον νόμο ή τη διακήρυξη ή τα λοιπά τεύχη δημοπράτησης απαιτείται στην αιτιολόγηση να αναφέρουμε τον τύπο του συγκεκριμένου υλικού, όπως αβάσιμα ισχυρίζεται η προσφεύγουσα. Τέλος επισημαίνουμε ότι η εταιρία μας με την αιτιολόγησή της υπέβαλε δεσμευτική προσφορά της προμηθεύτριας εταιρίας ληφθείσα το χρόνο υποβολής των προσφορών με κόστος 20 €/μ²». Ενόψει των γενομένων δεκτών ανωτέρω (βλ. σκέψη 15), σε περίπτωση κατά την οποία διαγωνιζόμενος προβάλλει ειδικούς και συγκεκριμένους ισχυρισμούς περί υποβολής ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς εκ μέρους άλλου διαγωνιζόμενου, γεννάται αντίστοιχη υποχρέωση της αναθέτουσας αρχής να απαντήσει επί των προβληθέντων ουσιωδών ισχυρισμών. Η απάντηση αυτή πρέπει να είναι νομίμως αιτιολογημένη, η δε νομιμότητα και επάρκεια της σχετικής αιτιολογίας αποτελεί αντικείμενο ελέγχου από την ΕΑΔΗΣΥ. Δεν συνιστούν, πάντως, ειδικούς και συγκεκριμένους ισχυρισμούς περί του ασυνήθιστα χαμηλού της οικονομικής προσφοράς συνδιαγωνιζόμενου ισχυρισμοί ερειδόμενοι μόνο στην κοστολόγηση της προσφοράς του οικονομικού φορέα ο οποίος τους προβάλλει, σε σύγκριση και με τις τιμές του προϋπολογισμού, καθόσον η διαμόρφωση της προσφοράς κάθε διαγωνιζόμενου συναρτάται με οικονομοτεχνικούς παράγοντες που καθορίζονται ενόψει των ιδίων αυτού δεδομένων. Στην προκείμενη περίπτωση, η προσφεύγουσα αμφισβητεί την προσφερθείσα από την παρεμβαίνουσα τιμή, η οποία τεκμηριώνεται από οικονομική προσφορά ιδιώτη συνεργάτη της, επικαλούμενη μεν «εξαντλητική έρευνα αγοράς», προσκομίζοντας, όμως, και η ίδια για την τεκμηρίωση του ισχυρισμού της μία οικονομική προσφορά ιδιώτη προμηθευτή της. Με το περιεχόμενο αυτό, οι ισχυρισμοί της προσφεύγουσας δεν παρίστανται ειδικοί και συγκεκριμένοι, ώστε να δημιουργούν αμφιβολίες ως προς την επάρκεια του κονδυλίου του ΑΤ 53 της οικονομικής προσφοράς της παρεμβαίνουσας και να χρήζουν

Αριθμός απόφασης: 880/2022

ειδικώς αιτιολογημένης απάντησης της αναθέτουσας αρχής ως προς την αποδοχή των εξηγήσεων της παρεμβαίνουσας επί της προσφερθείσας για την εν λόγω εργασία τιμής, απορριπτομένων των περί του αντιθέτου ισχυρισμών της προσφεύγουσας. Ως εκ τούτου, ο προκείμενος λόγος της προδικαστικής προσφυγής είναι απορριπτέος.

22. Επειδή, με τον **έβδομο λόγο** της προδικαστικής προσφυγής (υπό Α.Ι.στ') η προσφεύγουσα προβάλλει ότι η παρεμβαίνουσα δεν εξήγησε επαρκώς την προσφορά της ως προς την τιμή των εργασιών της Ομάδας Ζ' ισχυριζόμενη τα εξής: «*Σύμφωνα με τον πίνακα ανάλυσης κόστους (‘Ομάδα Ζ’ : Λοιπά, τελειώματα’), που υπέβαλε για την αιτιολόγηση της προσφοράς της η ‘...’, οι τιμές που προσέφερε για τις εργασίες α) στατική μελέτη και αδειοδότηση κλιμακοστασίου, β) έκδοση απαιτούμενων αδειοδοτήσεων και τακτοποίησης αυθαιρεσιών και γ) εσωτερική σήμανση κτιρίου, με αριθμούς 17, 18 και 19 του πίνακα (Ομάδα Ζ’) ανέρχονται σε 1.470,00 ευρώ, 2.940,00 ευρώ και 2.450,00 ευρώ αντίστοιχα. Για τις εν λόγω εργασίες στον ίδιο πίνακα η ‘...’ παραπέμπει στην συνυποβαλλόμενη προσφορά του Γ. Μετά, ο οποίος φέρεται, σύμφωνα με τον εν λόγω πίνακα, να έχει προσφέρει 1.400,00 ευρώ, 2.800,00 ευρώ και 2.400,00 ευρώ αντίστοιχα. Πλήν όμως, από την προσφορά του Γ. Μετά, που συνυπέβαλε η ‘...’, δεν προκύπτει ότι έχουν περιληφθεί σε αυτή οι συγκεκριμένες εργασίες (σ’ αυτήν αναφέρονται μόνο οι 16 πρώτες εργασίες της Ομάδας Ζ’, ενώ παραλείπονται οι ανωτέρω εργασίες με αριθμούς 17, 18 και 19), με αποτέλεσμα να μην τεκμηριώνεται η προσφορά της ‘...’ στο σημείο αυτό, αφού παραπέμπει σε ανύπαρκτη προσφορά τρίτου». Η **παρεμβαίνουσα** αντιτάσσει στα ανωτέρω ότι «*απορριπτέα ως αορίστως και αναποδείκτως προβαλλόμενα είναι όσα αναφέρει η προσφεύγουσα για επιβάρυνση της προσφοράς μας στην Ομάδα Ζ' Λοιπά τελειώματα. Σε κάθε περίπτωση είναι απορριπτέα και ως αβάσιμα δεδομένου ότι οι εργασίες αδειοδότησης για το κλιμακοστάσιο και η στατική μελέτη, η τακτοποίηση αυθαιρεσιών και η σήμανση των εσωτερικών χώρων θα γίνει από μόνιμο προσωπικό (μηχανικούς) της εταιρίας μας*». Όπως βασίμως υποστηρίζει η παρεμβαίνουσα, η προσφεύγουσα, με τα από 28/2/2022 προσκομισθέντα στοιχεία, επιχείρησε να εξηγήσει την προσφερόμενη τιμή ως προς τις εργασίες των άρθρων υπ' αριθ. 17, 18 και 19 της Ομάδας Ζ' παραπέμποντας σε οικονομική προσφορά της ατομικής επιχείρησης με την επωνυμία «...» ,*

Αριθμός απόφασης: 880/2022

στην οποία, όμως, ουδόλως αναφέρονται οι εν λόγω εργασίες της Ομάδας Ζ'. Ο δε αντιφατικός προς αρχικές εξηγήσεις της προβαλλόμενος με την παρέμβαση ισχυρισμός της παρεμβαίνουσας ότι προτίθεται να εκτελέσει τις εν λόγω εργασίες με το μόνιμο προσωπικό της επιτείνει τις αμφιβολίες σχετικά με την φερεγγυότητα της προσφοράς ως προς τα συγκεκριμένα κονδύλια. Περαιτέρω, ακόμη και στην περίπτωση που οι εν λόγω εργασίες εκτελεστούν από μόνιμο προσωπικό της παρεμβαίνουσας, η τελευταία πρέπει να τεκμηριώσει την προσφερθείσα για την εκτέλεσή τους τιμή, με αναφορά στην μισθολογική δαπάνη του μόνιμου προσωπικού που θα απασχοληθεί σε αυτές, πράγμα που δεν έχει συμβεί. Η δε αναθέτουσα αρχή δεν παραθέτει ούτε αρχική ούτε συμπληρωματική αιτιολογία ως προς τις συγκεκριμένες αιτιάσεις της προσφεύγουσας επί της ανεπάρκειας των εξηγήσεων της παρεμβαίνουσας ως προς τα προαναφερθέντα κονδύλια. Ως εκ τούτου, ο προκείμενος λόγος της προδικαστικής προσφυγής πρέπει να γίνει δεκτός κατά τα άνω.

23. Επειδή, με τον **όγδοο λόγο** (υπό Α.ΙΙ) της προδικαστικής προσφυγής η προσφεύγουσα προβάλλει ότι όσον αφορά τις ηλεκτρομηχανολογικές εργασίες οι εξηγήσεις της παρεμβαίνουσας δεν είναι επαρκείς, διότι δεν προσδιορίζονται τα προσφερόμενα μηχανήματα και υλικά. Ειδικότερα, ισχυρίζεται ότι ο επακριβής προσδιορισμός του υλικού ή μηχανήματος (τύπος, μοντέλο, κατασκευαστικός οίκος) ήταν απαραίτητος για την διασφάλιση της συμμόρφωσης του προτεινόμενου εξοπλισμού με τις απαιτήσεις της μελέτης και τον έλεγχο της προσφερθείσας τιμής. Επιπροσθέτως, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι τα χαρακτηριστικά των υλικών, συσκευών και μηχανημάτων είναι κρίσιμα για την επίτευξη των στόχων της μελέτης, και η γνώση τους είναι αναγκαία για την επιβεβαίωση και τον αποτελεσματικό έλεγχο ότι τα προσφερόμενα ανταποκρίνονται στις προδιαγραφές της μελέτης, για τη σωστή λειτουργία και για την εξοικονόμηση ενέργειας (αποδόσεις, διάρκεια ζωής κλπ). Η αναθέτουσα αρχή αντιτάσσει τα εξής: *«Ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι οι προσφορές των ιδιωτών και εταιριών της ... απαιτείται να προσδιορίζουν τον τύπο και τον προμηθευτή για τα υλικά, τις συσκευές και τα μηχανήματα που προσφέρουν. Αυτό όμως είναι εντελώς εσφαλμένο. Από καμία νομοθεσία δεν 'απαιτείται' να περιέχονται αυτά τα στοιχεία σε μία προσφορά από ιδιώτη σε ιδιώτη. Ο καθοριστικός παράγοντας*

Αριθμός απόφασης: 880/2022

είναι η τήρηση των απαιτήσεων της μελέτης του έργου εκ μέρους του αναδόχου. Π.χ. δεν έχει καμία σημασία να αναφερθεί συγκεκριμένος τύπος κλιματιστικού μηχανήματος, το οποίο μάλιστα ενδεχομένως να μην υπάρχει στην αγορά ότι τελικά εκτελεστεί το έργο (είναι γνωστό ότι στα δημόσια έργα από τη στιγμή εκπόνησης της μελέτης μέχρι και την υλοποίησή της μεσολαβεί σημαντικό χρονικό διάστημα που μπορεί να φτάσει μέχρι και τα 2 έτη). Σημασία έχει το κλιματιστικό μηχάνημα που τελικά θα τοποθετηθεί να πληροί τις απαιτήσεις της μελέτης του έργου, κάτι που ασφαλώς και θα συμβεί αφού αυτός είναι ο ρόλος της επίβλεψης του έργου». Οι προκείμενοι ισχυρισμοί της προσφεύγουσας είναι πρωτίστως απορριπτέοι, διότι, όπως βασίμως υποστηρίζει η αναθέτουσα αρχή, η απαίτηση να ταυτοποιούνται τα υλικά που θα ενσωματωθούν στο έργο δεν βρίσκει έρεισμα σε καμία διάταξη του νόμου ή των τευχών δημοπράτησης. Επιπροσθέτως, αντικείμενο της κατ' άρθρο 88 Ν. 4412/2016 διαδικασίας είναι η παροχή εξηγήσεων ως προς την οικονομική προσφορά του διαγωνιζόμενου, και όχι ο έλεγχος τυχόν τεχνικών προδιαγραφών, οι οποίες ελέγχονται σε στάδιο που προηγείται της αποσφράγισης των οικονομικών προσφορών. Στο μέτρο δε που με τους προκείμενους ισχυρισμούς επιχειρείται από την προσφεύγουσα να αμφισβητηθεί η επάρκεια των προσφερθεισών τιμών για την εκτέλεση των ηλεκτρομηχανολογικών εργασιών, για τις οποίες θα χρησιμοποιηθεί ο αναφερόμενος στην προδικαστική προσφυγή εξοπλισμός, αυτοί είναι απορριπτέοι ως αόριστοι και ανεπίδεκτοι εκτίμησης, καθόσον από την προδικαστική προσφυγή απουσιάζει οποιοσδήποτε συγκεκριμένος ισχυρισμός σχετικά είτε ελλείψεις του προσφερόμενου από την παρεμβαίνουσα εξοπλισμού είτε με το ύψος των δαπανών προμήθειας του επίμαχου εξοπλισμού. Ως εκ τούτου, ο προκείμενος λόγος της προδικαστικής προσφυγής είναι απορριπτέος.

24. Επειδή, με τον **ένατο λόγο** (υπό Α.ΙΙ.α') της προδικαστικής προσφυγής η προσφεύγουσα προβάλλει ότι η παρεμβαίνουσα δεν εξήγησε επαρκώς την προσφορά της ως προς την τιμή των εργασιών των άρθρων τιμολογίου ηλεκτρομηχανολογικών εργασιών ΑΤ ΗΜ13, ΗΜ14 και ΗΜ 19. Ειδικότερα, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται τα εξής: «Για την πυρόσβεση και τον αντίστοιχο πίνακα πυρανίχνευσης (ΑΤ ΗΜ13, ΗΜ14 & ΗΜ19) υπάρχει συνημμένη προσφορά της εταιρείας «...» για την προμήθεια του εξοπλισμού

Αριθμός απόφασης: 880/2022

και αυτή η δαπάνη έχει καταχωρηθεί στον προϋπολογισμό κόστους. Λείπουν, όμως εντελώς, οι δαπάνες για τα αναγκαία βοηθητικά υλικά για την τοποθέτηση του πίνακα αυτού, όπως τα καλώδια και οι σωληνώσεις, καθώς και η κοστολόγησης της εργασίας τοποθέτησης του πίνακα. Εκτιμούμε πως η δαπάνη αυτή είναι της τάξης των 1.000,00€». Η **παρεμβαίνουσα** αντιτάσσει στα ανωτέρω ότι οι δαπάνες για τα καλώδια και τις σωληνώσεις κοστολογούνται με τα άρθρα AT HM 15, AT HM 16, AT HM 17 και AT HM 18. Από τα τεύχη δημοπράτησης προκύπτει ότι, όπως βασίμως ισχυρίζεται η προσφεύγουσα στις τρεις εργασίες των AT HM 13, 14 και 19 πρέπει να περιληφθούν και να κοστολογηθούν και τα καλώδια και λοιπά μικροϋλικά για την ολοκληρωμένη εκτέλεσή τους, απορριπτομένων των περί του αντιθέτου ισχυρισμών της παρεμβαίνουσας. Ειδικότερα, το AT HM 13 προβλέπει ότι για την κατασκευή του αυτόματου συστήματος γεννητριών με αερόλυμα (aerosol) με συνολική ποσότητα τουλάχιστον 11,5 kg αερολύματος θα πρέπει να προβλεφθεί το πυράντοχο καλώδιο διασύνδεσης των γεννητριών με την πλακέτα ενεργοποίησης και τον πίνακα κατάσβεσης, τα ειδικά εξαρτήματα, στηρίγματα κλπ, δηλαδή η προμήθεια όλων των παραπάνω υλικών και μικρουλικών. Το AT HM 14 περιλαμβάνει τα μικροϋλικά για την κατασκευή του συστήματος αυτόματης κατάσβεσης. Το AT HM 19 περιλαμβάνει τα μικροϋλικά για την κατασκευή του κεντρικού πίνακα πυρανίχνευσης. επαρκεί μόνο για τις εργασίες, και όχι για τα απαιτούμενα για την ολοκληρωμένη εκτέλεση της εργασίας υλικά. Από δε την προσφορά της προσφεύγουσας δεν προκύπτει άνευ αμφιβολίας ότι αυτή έχει συμπεριλάβει το κόστος των εν λόγω υλικών στις προσφερθείσες τιμές για τις ανωτέρω εργασίες, ενώ και ο ισχυρισμός της ότι η δαπάνη των εν λόγω υλικών δεν καλύπτεται από τα προαναφερθέντα άρθρα τιμολογίου επιτείνει την αμφιβολία ως προς την φερεγγυότητα της προσφοράς της για το συγκεκριμένο κονδύλιο. Η δε αναθέτουσα αρχή δεν παραθέτει, όπως υποχρεούται (βλ. ανωτέρω σκέψη 15) ούτε αρχική ούτε συμπληρωματική αιτιολογία αποδοχής των εξηγήσεων της παρεμβαίνουσας ως προς τα συγκεκριμένα κονδύλια της οικονομικής της προσφοράς ούτε απάντηση επί των ανωτέρω ειδικών και συγκεκριμένων αιτιάσεων της προσφεύγουσας. Ως εκ τούτου, ο προκείμενος λόγος της προδικαστικής προσφυγής πρέπει να γίνει δεκτός κατά τα άνω.

25. Επειδή, με τον **δέκατο λόγο** (υπό Α.ΙΙ.β') της προδικαστικής προσφυγής η προσφεύγουσα προβάλλει ότι η παρεμβαίνουσα δεν εξήγησε επαρκώς την προσφορά της ως προς την τιμή των εργασιών των άρθρων τιμολογίου ΑΤ ΗΜ90, ΗΜ91, ΗΜ92 & ΗΜ93, ισχυριζόμενη ότι ως κόστος έχει καταχωρηθεί στην οικονομική προσφορά της παρεμβαίνουσας μόνο η δαπάνη της αγοράς τους, σύμφωνα με την προσφορά της εταιρείας «...», με αντικείμενο το εμπόριο ειδών θέρμανσης υδραυλικών (σύμφωνα με τα στοιχεία που προκύπτουν από τη σφραγίδα τους. Συνεπώς, κατά τους ισχυρισμούς της προσφεύγουσας, στην αιτιολόγηση της οικονομικής προσφοράς της «...» παραλείπεται η δαπάνη για τα μικρούλικά, που σύμφωνα με το τιμολόγιο της μελέτης συμπεριλαμβάνονται στην τιμή μονάδος (σωληνώσεις, καλωδιώσεις, υλικά στήριξης και σύνδεσης), καθώς και η δαπάνη για την εργασία τοποθέτησης και σύνδεσης, η οποία ανέρχεται σε ένα πρόσθετο κόστος της τάξης των 40€ ανά τεμάχιο, το οποίο συμφωνεί και με τη δαπάνη του άρθρου ΗΛΜ 32 από τα επίσημα αναλυτικά τιμολόγια, μετά την εφαρμογή της προσφερθείσας έκπτωσης. Περαιτέρω, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι ως προς τις κλιματιστικές μονάδες κλειστού ελέγχου (CCU) (ΑΤ ΗΜ169), η πραγματική τιμή μονάδος για την προμήθεια μόνο της κλιματιστικής μονάδας είναι σχεδόν διπλάσια της τιμής της αιτιολόγησης και επίσης όπως και στις (FCU) δεν περιλαμβάνει τις υπόλοιπες δαπάνες. Ειδικότερα, ως προς την τιμή της κλιματιστικής μονάδας, η προσφεύγουσα επικαλείται προμήθεια του Δεκεμβρίου 2021 αντίστοιχων προδιαγραφών κλιματιστικής μονάδας με μικρότερη απόδοση από την ζητούμενη εδώ (5,7 KW έναντι 15 KW) με τιμή 6.000,00€. Τέλος, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι για τις κλιματιστικές μονάδες προκύπτει επιπλέον κόστος : 3.400,00 + 12.000,00 = 15.400,00€. Όπως προκύπτει από τον πίνακα ανάλυσης κόστους της παρεμβαίνουσας, οι τιμές των ΑΤ ΗΜ90, ΗΜ91, ΗΜ92 & ΗΜ93 είναι μεγαλύτερες από αυτές της προσφοράς της ...που περιέχεται στο αρχείο «ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ ΗΜ ΕΡΓΑΣΙΩΝ» της αιτιολόγησης της προσφοράς της, απορριπτομένων ως αβάσιμων των περί του αντιθέτου ισχυρισμών της προσφεύγουσας. Περαιτέρω, οι ισχυρισμοί σχετικά με το κόστος της τιμής μονάδας της κλιματιστικής μονάδας κλειστού ελέγχου του ΑΤ 169, οι οποίοι βασίζονται σε έτερη προμήθεια εκ μέρους της προσφεύγουσας, δεν παρίστανται ειδικοί και συγκεκριμένοι ως ερειδόμενοι μόνο στην κοστολόγηση

Αριθμός απόφασης: 880/2022

της προσφοράς του οικονομικού φορέα ο οποίος τους προβάλλει και, ως εκ τούτου, δεν είναι ικανοί να προκαλέσουν αμφιβολία ως προς την επάρκεια των σχετικών κονδυλίων της οικονομικής προσφοράς της παρεμβαίνουσας. Ως εκ τούτου, ο προκείμενος λόγος της προδικαστικής προσφυγής είναι απορριπτέος.

26. Επειδή, με τον **ενδέκατο λόγο** (υπό Α.ΙΙ.γ') της προδικαστικής προσφυγής η προσφεύγουσα προβάλλει ότι η παρεμβαίνουσα δεν εξήγησε επαρκώς την προσφορά της ως προς την τιμή των εργασιών των άρθρων τιμολογίου ΗΜ142 έως ΗΜ166. Ειδικότερα, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται τα εξής: *«Για την κατασκευή του συστήματος διαχείρισης του κτιρίου (BMS), ΑΤ ΗΜ142 έως ΗΜ166, στο κόστος δεν έχουν περιληφθεί η τοποθέτηση και σύνδεση των αισθητηρίων οργάνων και οι συνδέσεις στους πίνακες. Η εταιρεία '...' προσφέρει τα όργανα και τους πίνακες ως υλικά παραδοτέα στην αποθήκη της. Η τοποθέτηση και σύνδεση των 104 αισθητηρίων έχει ελάχιστο κόστος 20,00€ ανά τεμάχιο και οι τερματισμοί των καλωδίων στους 7 πίνακες του συστήματος έχουν μέσο κόστος (για υλικά σύνδεσης και εργασία) 500,00€ ανά πίνακα. Η δαπάνη για την τοποθέτηση και σύνδεση των 104 αισθητηρίων και για τους τερματισμούς των καλωδίων στους 7 πίνακες του συστήματος, παραλείπεται να αναφερθεί στην αιτιολόγηση της οικονομικής προσφοράς της '...'. Συνεπώς, προκύπτει πρόσθετη δαπάνη, από παρόμοιο έργο της εταιρείας μας, ποσού : $104\text{τεμ} \times 20,00\text{€/τεμ} + 7\text{τεμ} \times 500,00\text{€/τεμ} = 5.580,00\text{€}$ ». Η παρεμβαίνουσα αντιτάσσει στα ανωτέρω ότι «για την κατασκευή του συστήματος διαχείρισης κτιρίου (BM5) η δεσμευτική προσφορά της εταιρίας «...» προς την εταιρία μας περιλαμβάνει και την προμήθεια και την τοποθέτηση και ουδεμία επιβάρυνση εξ αυτού του λόγου είναι νοητή». Όπως προκύπτει από το αρχείο «ΠΡΟΣΦΟΡΕΣ ΗΜ ΕΡΓΑΣΙΩΝ» της αιτιολόγησης της οικονομικής προσφοράς της παρεμβαίνουσας, στην από 25/2/2022 της ... περιλαμβάνονται όλες οι επιμέρους εργασίες του περιγραφικού τιμολογίου για την προμήθεια, εγκατάσταση, προγραμματισμό, διασυνδέσεις με άλλα συστήματα και, τέλος, την εκκίνηση εγκατάστασης του συστήματος ..., απορριπτομένων των περί του αντιθέτου ισχυρισμών της προσφεύγουσας. Επομένως, ο προκείμενος λόγος της προδικαστικής προσφυγής είναι απορριπτέος.*

Αριθμός απόφασης: 880/2022

27. Επειδή, με τον **δωδέκατο λόγο** (υπό Β') της προδικαστικής προσφυγής η προσφεύγουσα προβάλλει ότι η προσφορά της παρεμβαίνουσας πρέπει να απορριφθεί ως ασυνήθιστα χαμηλή, διότι η τελευταία δεν έχει συμπεριλάβει το έμμεσο κόστος του έργου, το οποίο, κατά τους ισχυρισμούς της προσφεύγουσας, υπολογίζεται βάσει των προβλεπόμενων δαπανών και των συντελεστών της Εγκυκλίου 9/2017 του Υπουργού ΥΠΟΜΕ (ΑΔΑ: ...) για την προσφορά της παρεμβαίνουσας συνολικά σε 24.396,29 ευρώ. Όπως, όμως, έχει κριθεί (βλ. ΕΑ ΣΤΕ 769/2005, σκ. 10, 280/2005, σκ. 8, 279/2005, σκ. 8, ΔΕΦΑΘ 252/2020, σκ. 17, ΔΕΦΠΑτρών 9/2022, πρβλ. ΕΑ ΣΤΕ 208/2020, σκ. 12, ΕΑΔΗΣΥ 627/2022, 630/2022), ο βάσει των τυχόν εγκυκλίων, και εν προκειμένω της Εγκυκλίου 9/2017 του Υπουργού ΥΠΟΜΕ, υπολογισμός των απαιτούμενων για την κατασκευή του υπό ανάθεση έργου δαπανών δεν έχει την έννοια ότι, κατά την αιτιολόγηση προσφοράς που εμφανίζεται εκ πρώτης όψεως ως ασυνήθιστα χαμηλή, αποκλείεται η εκ μέρους διαγωνιζομένου επίκληση και απόδειξη της συνδρομής για την επιχείρησή του ειδικών συνθηκών αναφορικά με την εγκατάσταση και την λειτουργία του συγκεκριμένου εργοταξίου, εν όψει των οποίων η δαπάνη εκτέλεσης του συγκεκριμένου έργου είναι μικρότερη (ή και μεγαλύτερη) από αυτή που θα προέκυπτε από την εφαρμογή των συντελεστών της Εγκυκλίου. Στην ίδια, άλλωστε, την Εγκύκλιο αναφέρεται ότι *«πρόκειται για μια πρώτη, αδρή προσέγγιση για την κατανομή των επιμέρους ποσοστών του εμμέσου κόστους του έργου δηλαδή των Γενικών Εξόδων και ενός ευλόγου προσδοκώμενου Εργολαβικού Οφέλους (ΓΕ&ΟΕ). Η θεώρηση έγινε με κάποιες 'μέσες' συνθήκες δηλαδή έργο προϋπολογισμού της τάξεως 1.000.000 συμβατικής διάρκειας 12 μηνών. Επιλέχθηκε να δοθεί η 'μέση' θεώρηση με μια συγκεκριμένη τιμή όπως είναι η προσέγγιση του ν. 4412/2016 (άρθρο 53 παρ. 7.θ), έναντι παράθεσης εύρους διακύμανσης τιμών και ποσοστών (π.χ. για κάλυψη ειδικών συνθηκών και καταστάσεων, γεωγραφικές παράμετροι, κατηγοριοποίηση έργων με βάση τον προϋπολογισμό, τη λειτουργία (ΟΔΟ, ΛΙΜ, ΥΔΡ) κ.α.)... Προτείνεται το όλο ζήτημα να εξεταστεί και να αποτελέσει αντικείμενο της σύνταξης του Κανονισμού Αναλυτικών Τιμολογίων. Επιπλέον θα πρέπει να επαναδιατυπωθούν οι γενικοί όροι των περιγραφικών τιμολογίων για τα οποία ήδη γνωμοδότησε το Συμβούλιο, μετά την οριστικοποίηση του παρόντος»*. Διατυπώνεται, δηλαδή, σαφώς από το

Αριθμός απόφασης: 880/2022

εκδόν όργανο ότι οι συντελεστές της Εγκυκλίου αναφέρονται σε κατά προσέγγιση στοιχεία κόστους βάσει μίας συγκεκριμένης υπόθεσης εργασίας (έργο προϋπολογισμού 1.000.000,00 ευρώ διάρκειας 12 μηνών), και όχι σε συντελεστές υποχρεωτικής εφαρμογής για την ανάλυση του ΓΕ&ΟΕ μίας έκαστης συγκεκριμένης σύμβασης κατασκευής δημοσίου έργου. Επομένως, η προαναφερθείσα Εγκύκλιος 9/2017 του Υπουργού ΥΠΟΜΕ δεν θεσπίζει υποχρεωτικό κανόνα δικαίου για την σύνταξη των προσφορών, οι δε διαγωνιζόμενοι μπορούν να υπολογίσουν με διαφορετικό τρόπο τα οικεία μεγέθη, ενόψει των εκάστοτε ιδιαιτεροτήτων και συνθηκών κάθε έργου. Αντίθετη ερμηνεία θα ερχόταν σε αντίθεση με την υποχρέωση των διαγωνιζομένων να εξηγήσουν την προσφερόμενη τιμή σε σχέση με τις πραγματικές συνθήκες (τοπικές, χρονικές, τεχνικές κ.λπ.) και τις ιδιαιτερότητες του υπό ανάθεση έργου επί τη βάση επίκαιρων σχετικών στοιχείων, προκειμένου να είναι δυνατή η εκτίμηση της σοβαρότητας και της φερεγγυότητας των οικονομικών προσφορών, εντέλει δε και της επάρκειας των προσφερόμενων τιμών για την εκτέλεση της σύμβασης (βλ. ανωτέρω σκέψη 16). Αβασίμως, επομένως, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η οικονομική προσφορά της παρεμβαίνουσας πρέπει να επιβαρυνθεί άνευ ετέρου με συνολικό ποσό 69.532,62 ευρώ. Περαιτέρω, με το από 28/2/2022 έγγραφό της που υποβλήθηκε διά της «Επικοινωνίας» του ΕΣΗΔΗΣ, συνοδευόμενο από πίνακα ανάλυσης κόστους, οικονομικές προσφορές και άλλα στοιχεία, η παρεμβαίνουσα εξήγησε την προσφερόμενη από την ίδια τιμή με αναφορά, μεταξύ άλλων, στην οργάνωση της επιχείρησής της (οικονομική ευρωστία, εμπειρία στο αντικείμενο της σύμβασης, απασχόληση έμπειρων εργαζομένων κ.λπ.), στις τιμές προμήθειας των απαιτούμενων για την εκτέλεση της σύμβασης και στην εξειδίκευσή της στο αντικείμενο της υπό ανάθεση σύμβασης. Η δε προσφεύγουσα περιορίζεται στην προβολή του ισχυρισμού ότι η προσφορά της παρεμβαίνουσας είναι ασυνήθιστα χαμηλή, διότι αυτή δεν έχει υπολογίσει όλα τα προβλεπόμενα από την Εγκύκλιο 9/2017 κονδύλια δαπανών εμμέσου κόστους εκτέλεσης της σύμβασης με τους αντίστοιχους προτεινόμενους από την εγκύκλιο συντελεστές, χωρίς, όμως, να αμφισβητεί με ειδικούς και συγκεκριμένους ισχυρισμούς (πρβλ. ΣΤΕ 154/2021) τις κατά τα άνω εκτιμήσεις της παρεμβαίνουσας, όπως αυτές αποτυπώθηκαν στην έγγραφη αιτιολόγηση της προσφοράς της, σε σχέση με τις δαπάνες που

Αριθμός απόφασης: 880/2022

η ίδια εξοικονομεί ενόψει των ιδιαίτερων συνθηκών εκτέλεσης του έργου και οργάνωσης της επιχείρησής της. Ως εκ τούτου, ο προκείμενος λόγος της προδικαστικής προσφυγής πρέπει να απορριφθεί.

28. Επειδή, κατόπιν των γενομένων δεκτών ανωτέρω στις σκέψεις 19, 22 και 24, η προσβαλλόμενη απόφαση πρέπει να ακυρωθεί κατά το σκέλος αυτής με το οποίο έγιναν δεκτές οι εξηγήσεις επί της οικονομικής προσφοράς της παρεμβαίνουσας, χωρίς να απαντηθούν οι αιτιάσεις της προσφεύγουσας με νόμιμη αιτιολογία. Ωστόσο, η ΕΑΔΗΣΥ δεν έχει εξουσία να τροποποιήσει την προσβληθείσα πράξη ούτε να προβεί, καθ' υποκατάσταση της αναθέτουσας αρχής, η ίδια στην οφειλόμενη ενέργεια (πρβλ. ΣτΕ 832/2021). Ειδικότερα, η Αρχή δεν δύναται να υποκαταστήσει την αναθέτουσα αρχή στην άσκηση των αρμοδιοτήτων του άρθρου 88 Ν. 4412/2016, ήτοι στην έκδοση αιτιολογημένης απόφασης αποδοχής της οικονομικής προσφοράς ή απόρριψής της ως ασυνήθιστα χαμηλής, η οποία (έκδοση της οικείας απόφασης) προϋποθέτει την ανάπτυξη πραγματικού διαλόγου μεταξύ του οικονομικού φορέα και της αναθέτουσας αρχής για τη διαπίστωση της σοβαρότητας και της φερεγγυότητας των προσφορών. Κατά συνέπεια, η προσβαλλόμενη πρέπει να ακυρωθεί κατά τα ανωτέρω, προκειμένου η υπόθεση να αναπεμφθεί στην αναθέτουσα αρχή, ώστε να εκτιμηθεί αιτιολογημένα από αυτή, κατ' ενάσκηση των κατ' άρθρα 88 Ν. 4412/2016 και 4.1.η' της Διακήρυξης αρμοδιοτήτων της, εάν οι διαπιστωθείσες πλημμέλειες των εξηγήσεων της παρεμβαίνουσας επί της οικονομικής προσφοράς της την καθιστά ασυνήθιστα χαμηλή και τις προσφερόμενες τιμές ανεπαρκείς για την εκτέλεση της συγκεκριμένης υπό ανάθεση σύμβασης.

29. Επειδή, γίνεται δεκτή η εισήγηση στο σύνολό της.

30. Επειδή, κατόπιν των ανωτέρω, η κρινόμενη προδικαστική προσφυγή πρέπει να γίνει δεκτή, σύμφωνα με τα ειδικότερα αναφερόμενα στο σκεπτικό, η παρέμβαση να απορριφθεί, και να οριστεί η επιστροφή του καταβληθέντος παραβόλου στην προσφεύγουσα.

Για τους λόγους αυτούς

Δέχεται την προδικαστική προσφυγή.

Απορρίπτει την παρέμβαση.

Αριθμός απόφασης: 880/2022

Ακυρώνει την προσβαλλόμενη, κατά το σκεπτικό.

Ορίζει την επιστροφή του παραβόλου στην προσφεύγουσα.

Κρίθηκε και αποφασίσθηκε στις 25 Μαΐου 2022 και εκδόθηκε στις 14 Ιουνίου 2022 στον Άγιο Ιωάννη Ρέντη.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΑΘΗΝΑ ΜΠΟΥΖΙΟΥΡΗ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ ΚΑΛΑΝΤΖΗ